

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaali-alan koulutusohjelma

Anniina Ikonen
Rosa Vornanen

VANHEMPIEN OSALLISUUS VARHAISKASVATUKSESSA

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2018

OPINNÄYTETYÖ
Kesäkuu 2018
Sosiaalialan koulutusohjelma

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
013 260 600

Tekijät
Anniina Ikonen ja Rosa Vornanen

Nimeke
Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Toimeksiantaja
Nurmeksen kaupunki, Rekulan päiväkot

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää vanhempien kokemuksia osallisuudesta varhaiskasvatuksessa. Toimeksiantajamme oli Rekulan päiväkot Nurmeksessa.

Teimme opinnäytetyön laadullisena tutkimuksena. Aineistonkeruumenetelmänä käytimme paperista kyselylomaketta, jonka kysymyksissä hyödynsimme laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmiä. Päiväkodin henkilökunta jakoi kyselylomakkeet lasten vanhemmille täytettäväksi ja me kävimme hakemassa täytetyt lomakkeet analysoitavaksi. Käytimme analyysimenetelmänä aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tutkimuksessa selvisi, että vanhemmat ovat pääosin todella tyytyväisiä tämänhetkisiin osallistamismenetelmiin päiväkodissa. Vanhemmat halusivat osallistua jatkossa enemmän päiväkodissa järjestettävään toimintaan. Vain pieni osa vanhemmista haluaisi osallistua toiminnan suunnitteluun. Vanhempien mukaan päiväkodissa on avoin ja lämminhenkinen ilmapiiri, joka vaikuttaa yhteistyön laatuun. Vanhemmat kokevat yhteistyön ja osallisuuden tärkeänä asiana osana varhaiskasvatusta. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää jatkossa osallisuuden kehittämistä varten.

Kieli
suomi

Sivuja 48
Liitteet 4

Asiasanat

varhaiskasvatus, osallisuus, vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa, kasvattajien yhteistyö

THESIS
June 2018
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80220 JOENSUU
FINLAND
013 260 600

Authors
Anniina Ikonen and Rosa Vornanen

Title
Parents Participation in Early Childhood Education

Commissioned by
The city of Nurmes, Rekula day-care center

Abstract

The aim of this thesis was to investigate the parents' experiences in participation in early childhood education. The client was Rekula day-care center in Nurmes.

The study was qualitative in nature. The data was collected through a questionnaire, which included qualitative data collection methods. The questionnaires were delivered to the parents by the staff and the filled in questionnaires were then picked up for analysis by us. The method used was data-oriented content analysis.

It was discovered that the parents were, in general, very satisfied with the current methods of participation in early childhood education used at the day-care center. The parents would like to participate more in the activities of the day-care center. However, only a small percentage of the parents would like to participate in the planning of activities. According to the parents, the atmosphere in the day-care center is open and warm, which has a positive effect in co-operation with the educators. The parents also consider co-operation and participation as important factors in early childhood education. The results of this thesis can be utilized in further development of parents' participation in early childhood education.

Language

Finnish

Pages 48

Appendices 4

Keywords

early childhood education, participation, parents participation of early childhood education, co-operation with educators

Sisältö

Tiivistelmä

Abstract

1	Johdanto	5
2	Mitä on varhaiskasvatus?	6
2.1	Varhaiskasvatuksen historiaa	6
2.2	Varhaiskasvatusta ohjaava lainsäädäntö ja asiakirjat	7
2.3	Varhaiskasvatus on vuorovaikutusta	9
3	Vanhempien ja päiväkodin välinen yhteistyö	12
3.1	Päivittäiset kohtaamiset	14
3.2	Osallisuus	15
3.3	Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa	16
4	Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt.....	20
5	Toimeksiantajan esittely.....	22
6	Opinnäytetyön tarkoitus ja tehtävä.....	23
7	Opinnäytetyön toteutus	24
7.1	Laadullinen tutkimus	24
7.2	Aineiston hankinta	25
7.3	Aineiston analysointi	26
8	Tulokset	27
8.1	Vuorovaikutus ja viestintä	27
8.2	Vanhempien kokemuksia osallisuudesta päiväkodin toiminnassa	31
8.3	Yhteistyö ja vaikuttaminen	36
9	Yhteenveto ja johtopäätökset.....	38
10	Pohdinta.....	41
10.1	Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	41
10.2	Oma oppimisprosessi	44
10.3	Jatkotutkimusaiheet ja tutkimuksen hyödynnettävyys.....	45
	Lähteet.....	47

Liitteet

Liite 1	Saatekirje vanhemmille
Liite 2	Kyselylomake vanhemmille
Liite 3	Tutkimuslupa
Liite 4	Toimeksiantosopimus

1 Johdanto

Yhteistyö huoltajien kanssa on erittäin tärkeää ja merkityksellistä varhaiskasvatuksessa. Yhteistyön tavoitteena on henkilökunnan ja huoltajien molemminpuolinen sitoutuminen lapsen turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. Kasvatusyhteistyötä tukevat muun muassa luottamus, tasa-arvoinen vuorovaikutus sekä molemminpuolinen kunnioitus. (Opetushallitus 2016, 32.)

Yhteistyöllä on erilaisia muotoja ja tehtäviä lapsen varhaiskasvatuksen aikana, tämä tarkoittaa esimerkiksi lapsen päivittäisten tapahtumien ja kokemusten jakamista huoltajien kanssa. On tärkeää, että lapsen oppimista ja kehitystä kuvaillaan positiivisesti ja lasta kannustetaan oppimisessa. Huoltajien ja henkilökunnan väliset keskustelut ja havainnot lapsen päivän kulusta luovat pohjan lapsen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. (Opetushallitus 2016, 32.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön (2018) mukaan uuden varhaiskasvatuslain myötä tiedonsiirto helpottuu varhaiskasvatuksen, viranomaisten ja kodin välillä. Uuden lain myötä varhaiskasvatuksen tietovaranto otetaan käyttöön, tietovarantoon tallennetaan varhaiskasvatuksen järjestäjiä, henkilöstöä sekä perhettä ja lasta koskevia tietoja, joita tarvitaan lakisääteisissä viranomaistehtävissä. Grahn-Laasonen mukaan tutkimustieto kasvaa koko ajan varhaisten vuosien merkityksestä. Varhaiskasvatuksen avulla vahvistetaan koulutuksellista tasa-arvoa, ehkäistään syrjäytymistä sekä tuetaan oppimisvalmiuksien kehittymistä. Jokaisen vanhemman täytyy voida luottaa varhaiskasvatuksen korkeaan laatuun. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.)

Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa on merkityksellistä ja henkilökunnan ja vanhempien välinen yhteistyö on olennainen asia lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Opinnäytetyön tarkoituksena oli saada tietoa vanhempien kokemuksista osallisuudesta varhaiskasvatuksessa. Vanhempien kokemusten pohjalta päiväkotit voivat kehittää toimintaansa palvelemaan entistäkin paremmin

perheiden toiveita ja tarpeita. Opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, jonka toteutimme kyselytutkimuksena vanhemmille. Kyselylomake pohjautui jo tällä hetkellä päiväkodissa käytössä oleviin osallistamismenetelmiin.

Opinnäytetyön tietoperusta koostuu varhaiskasvatuksen määrittelystä ja siihen kuuluvista osa-alueista, joita ovat osallisuus sekä vanhempien ja päiväkodin välinen yhteistyö. Tarkensimme näitä käsitteitä vanhempien osallisuuteen ja päivittäisiin kohtaamisiin päiväkodissa. Kyselytutkimuksessa käsitelimme näitä teemoja vanhempien kokemusten pohjalta.

2 Mitä on varhaiskasvatus?

2.1 Varhaiskasvatuksen historiaa

Lastentarhatyöllä on pitkät perinteet, ensimmäiset kansanlastentarhat perustettiin Suomeen jo vuonna 1888. Kun päivähoitolakia säädettiin vuonna 1973, päivähoito ja sen sisältämä varhaiskasvatus eivät olleet vielä jokaisen lapsen oikeus vaan lapsi sai päivähoitoa silloin, kun vanhemmat olivat itse estyneitä lapsen hoitamiseen. 1980 -luvulla tuli muutoksia varhaiskasvatusjärjestelmiin, kuten kotihoidontuki, yksityishoidontuki, subjektiivinen päivähoito-oikeus sekä kaikkien lasten oikeus saada käydä maksutonta esiopetusta. (Reunamo 2007, 99.) 1990 -luvun alussa säädettiin subjektiivista päivähoito-oikeutta, niin että jokaisella lapsella on oikeus pedagogiseen toimintaan eli varhaiskasvatukseen. (Heinonen, Iivonen, Korhonen, Lahtinen, Muuronen, Semi & Siimes 2016, 20–21.) Reunamon (2007) mukaan varhaiskasvatuksen suurin haaste on saada ihmisille oikeanlainen käsitys siitä, että päiväkodit ovat arvokkaita paikkoja lapsen oppimisen ja kasvun kannalta. (Reunamo 2007, 99.)

Päivähoidon ja varhaiskasvatuksen eroista on väitelty vuosia. Vuonna 1999 Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä esitti säädettäväksi lakia, jossa yhdistyvät vanhempien oikeus saada lapselle päivähoitopaikka ja lapsen oikeus saada var-

haiskasvatusta. Valtioneuvoston periaatepäätös varhaiskasvatuksen valtakunnallisista linjauksista hyväksyttiin vuonna 2002. Tällöin varhaiskasvatukseen määriteltiin vanhempien antama kasvatusta sekä päivähoito. Samaan aikaan myös todettiin, että varhaiskasvatusta on kasvatuksellista vuorovaikutusta lapsen eri elinympäristöissä, jonka tarkoituksena on edistää lapsen terveyttä, oppimista sekä kasvua ja kehitystä. (Heinonen ym. 2016, 21.)

2.2 Varhaiskasvatusta ohjaava lainsäädäntö ja asiakirjat

Varhaiskasvatusta lakien, määräysten sekä sopimusten avulla taataan asiakkaiden ja työntekijöiden oikeusturva, lisäksi tavoitteena on turvata laadukas varhaiskasvatustoiminta (Järvinen, Laine & Hellman-Suominen 2009, 88). Varhaiskasvatustalain mukaan varhaiskasvatustalalla tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painotetaan erityisesti pedagogiikkaa. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodissa, yksityiskodissa tai muussa kodinomaisessa hoitopaikassa, jota kutsutaan perhepäiväkodiksi. (Varhaiskasvatustalaki, 580/2015.)

Varhaiskasvatusta tavoitteena on edistää lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, hyvinvointia ja terveyttä sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista ja koulutuksellista tasa-arvoa. Tavoitteena on myös toteuttaa lapsen leikkiin, liikkumiseen, kulttuuriperintöön ja taiteisiin perustuvaa monipuolista pedagogista toimintaa mahdollistaen lapselle myönteisiä oppimiskokemuksia sekä varmistaa lapselle kehittävä, terveellinen, turvallinen ja oppimista edistävä varhaiskasvatustalasympäristö. Varhaiskasvatusta tulee olla sukupuolten tasa-arvoa edistävä ja antaa kaikille lapsille yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen. (Varhaiskasvatustalaki, 580/2015.)

Opetushallitus laati vuonna 2016 varhaiskasvatusta perusteet, jossa avataan tavoitteita ja sisältöä varhaiskasvatustalalle (Heinonen ym. 2016, 23). Varhaiskasvatustalussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama valtakunnallinen

määräys, joka perustuu varhaiskasvatustalakiin. Tämän mukaan laaditaan ja toteutetaan paikalliset sekä lasten henkilökohtaiset varhaiskasvatussuunnitelmat. (Opetushallitus 2016, 8.) Varhaiskasvatuksen sisältöä ja laatua ohjaa varhaiskasvatussuunnitelma, joka toimii työvälineenä varhaiskasvatuksen työntekijöille. (Mikkola & Nivalainen 2011, 13).

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulee tunnistaa lapsen yksilöllinen tuen tarve ja järjestää sen mukaista tukea tarpeen ilmettyä, tarvittaessa myös moniammatillisessa yhteistyössä. Varhaiskasvatuksen tulee myös kehittää lapsen yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja, ja lasta tulee ohjata eettisesti vastuulliseen toimintaan, toisia ihmisiä kunnioittaen. Lapsella tulee olla mahdollisuus osallistua ja saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin. (Varhaiskasvatustalaki, 580/2015.)

Varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulee toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa sekä tukea tätä kasvatustyössä. Vanhemmille ja huoltajille on myös annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. Lapsen yksilöllistä varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteuttaessa ja arvioidessa lapsen mielipide on otettava huomioon tämän iän ja kehityksen edellyttämällä tavalla. (Varhaiskasvatustalaki 580/2015.)

Ensisijainen vastuu lapsen kasvatuksesta on huoltajilla. Varhaiskasvatuksen avulla tuetaan ja täydennetään kotien kasvatustehtävää. Tarkoituksena varhaiskasvatuksen valtakunnallisella ohjauksella on luoda yhdenvertaiset edellytykset varhaiskasvatuksessa olevien lasten kokonaisvaltaiselle kasvuille, kehitykselle ja oppimiselle. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden uudistuksessa lähtökohdina olivat muutokset lasten kasvuympäristöön ja varhaiskasvatuksen toimintaympäristöön. Varhaiskasvatussuunnitelmakokonaisuus koostuu valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteista, paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tarkoituksena on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista, kehittämistä sekä edistää varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa, joka on laadukasta ja yhdenvertaista. (Opetushallitus 2016, 8.)

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden pohjalta tulee laatia paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat. Paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia täytyy arvioida ja kehittää ja ne ovat velvoittavia. Suunnitelma tulee laatia siten, että se määrittelee, ohjaa sekä tukee varhaiskasvatuksen järjestämistä paikallisesti. Siinä tulee ottaa huomioon paikalliset erityispiirteet, mahdolliset pedagogiset painotukset, lasten tarpeet sekä varhaiskasvatusta koskevan arviointitiedon ja kehittämistyön tulokset. Paikallisista varhaiskasvatussuunnitelmista ei voi poistaa mitään lain, asetuksen tai valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden edellyttämää tavoitetta tai sisältöä, mutta sitä voi täydentää. (Opetushallitus 2016, 9.)

Jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle laaditaan varhaiskasvatussuunnitelma, sillä lapsella on oikeus saada suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta sekä hoitoa. Suunnitelman lähtökohtana täytyy olla lapsen etu ja tarpeet. Tavoitteet suunnitelmaan asetetaan pedagogisen toiminnan pohjalta. Suunnitelma laaditaan lapselle, hänen aloitettuaan päiväkodissa tai perhepäivähoidossa ja se laaditaan yhdessä huoltajan kanssa. Siihen tulee selvittää lapsen mielipide ja toiveet. Lasten suunnitelmista nousevat tavoitteet tulee ottaa huomioon lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja oppimisympäristöjen kehittämisessä. Henkilö, jolla on lastentarhanopettajan kelpoisuus, vastaa lasten varhaiskasvatussuunnitelmien laadinnasta sekä toteutumisen arvioinnista. (Opetushallitus 2016, 10.)

2.3 Varhaiskasvatus on vuorovaikutusta

Varhaiskasvatuksessa merkittävässä roolissa on lasten ja aikuisten välinen sekä lasten keskinäinen vuorovaikutus. Lisäksi vuorovaikutuksen kannalta on tärkeää vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välinen toiminta ja yhteistyö. (Nummenmaa 2001, 26.) Varhaiskasvatus on ihmissuhdetyötä ja siinä tarvitaan hyviä vuorovaikutustaitoja. Jokaisen varhaiskasvatuksen työntekijän täytyy tietää eri vuorovaikutussuhteista, lapsen ja työntekijän välisestä, lasten keskinäisestä,

työntekijöiden välisestä sekä vanhemman ja työntekijän välisestä vuorovaikutuksesta sekä myös vuorovaikutustaitojen kehittämisestä. (Järvinen ym. 2009, 159.) Toimiva vuorovaikutussuhde avartaa päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien näkökulmia lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta. Hyvän vuorovaikutuksen myötä molemmat vuorovaikutusosapuolet saavat tukea lapsen kasvatukseen. (Karila 2006, 91.)

Kun vuorovaikutuksesta puhutaan, on siitä käytetty käsitteinä yhteistyö, tukeminen sekä kumppanuus. Yhteistyöstä puhuttaessa, tarkoitetaan yleensä vanhemmuuden tukemista. Päiväkodin henkilökunnan ja vanhempien välinen vuorovaikutussuhde muodostaa niin sanotun kohtaamisalueen, jossa kohtaavat kasvatusinstituutio ja ajattelutavat sekä käytännöt lapsen kasvatuksesta ja lapsuudesta. (Karila 2006, 92—95.)

Varhaiskasvatuksessa vuorovaikutuksella on iso merkitys perustehtävän toteuttamisessa. Keskustelun avulla voidaan osoittaa kiinnostusta ja huolenpitoa, luoda yhteisiä käsitteitä sekä vaihtaa kuulumisia. Siirtyminen kotoa päiväkotiin on suuri muutos lapsen elämässä. Työntekijöiden tulee osata hyödyntää vuorovaikutustaitojaan siten, että lapsi voi luottaa aikuiseen ja tuntee olonsa turvalliseksi. Lapsen ja työntekijän vuorovaikutuksen tulee olla pääasiassa myönteistä ja vuorovaikutustilanteiden tulisi sisältää henkilökohtaista ja jakamatonta huomiota. (Järvinen ym. 2009, 159–160.)

Lasten keskinäisissä vuorovaikutustilanteissa työntekijän on tärkeää kiinnittää huomiota lapsiin, jotka jäävät leikin ulkopuolelle. Jos ulkopuolelle jättämiseen ei puututa, voi se johtaa siihen, että lapsi jättäytyy helposti kaikesta muustakin toiminnasta pois, ja tällöin lapsella on vaara syrjäytyä. Työntekijän on tärkeää muistaa, että lapsilla on erilaisia sosiaalisia tarpeita, toiset haluavat olla lähes aina ryhmässä, toiset haluavat leikkiä yksin ja toiset leikkiä aina parhaan kaverin kanssa. Aikuisen rooli on varmistaa, että lapsi tottuu toimimaan ja elämään erilaisten ihmisten kanssa. (Järvinen ym. 2009, 161–162.)

Varhaiskasvatuksen perusta on vanhempien ja työntekijöiden välisessä yhteistyössä. Vuorovaikutuksen tulee olla toimivaa ja toista kunnioittavaa. Yhteistyössä

pyritään siihen, että vanhempien ja päiväkodin kasvatuskäytännöt ja -tavoitteet olisivat mahdollisimman yhteneväiset. Vanhempien ja työntekijöiden on tärkeää tietää mitä toinen ajattelee, toivoo ja odottaa. Jotta tämä olisi mahdollista, tulee viestinnän olla kiireetöntä, avointa, rehellistä sekä arvostavaa. (Järvinen ym. 2009, 164.) Jos vanhempi tai päiväkodin työntekijä tulkitsee toisen käyttäytymisen välinpitämättömäksi, on siinä kuitenkin usein kyse heikosta kommunikaatiosta. Vanhemmat eivät välttämättä kehtaa ottaa päiväkodissa puheeksi lapsen asioita, sillä pelkäävät leimautumista hankaliksi ja tällöin taas työntekijät ihmettelevät itsekseen, mikseivät vanhemmat keskustele lapsen asioista avoimesti. (Laru, Riihonen & Tuukkanen 2013, 48).

Vuorovaikutussuhde alkaa muodostumaan vanhempien ja henkilökunnan välille tutustumalla toisiinsa. Luottamus on pohjana vuorovaikutussuhteen muodostumiselle, tutustumisen aikana kumpikin osapuoli rakentaa kuvaa itselleen, siitä voiko toiseen luottaa. Perustan vanhempien ja henkilökunnan yhteistyölle luovat päivittäiset käytännöt. Useimmille vanhemmille on merkityksellistä saada kuulla oman lapsen päivän kuulumisista. Henkilökunta voi vaikuttaa omalla toimintavallaan siihen, millaisen kuvan vanhempi saa lapsen arjesta päiväkodissa. (Karila 2006, 97–101.)

Vienti- ja hakutilanteissa kaikki vanhemmat eivät ole kiinnostuneita kuulemaan lapsen päivästä. Tämä taas turhauttaa ja harmittaa päiväkodin työntekijöitä lapsen puolesta. Jos vanhempi tulee hakemaan lasta samalla kun puhuu puhelimessa, on työntekijän tällöin mahdotonta vaihtaa vanhemman kanssa kuulumisia, myöskään lapsi ei tunne olevansa odotettu ja kaivattu kohtaamisen aikana. (Laru ym. 2013, 48.)

Keskustelutilanteiden merkitys lapsen tuonti- ja hakutilanteissa näyttäytyy vertaillessa pienempien ja isompien lasten lapsiryhmien yhteistyökäytäntöjä. Alle kolmevuotiaiden lasten ryhmässä näyttäytyy vakiintuneen päivittäiset keskustelutilanteet, mutta kun lapset kasvaessaan alkavat olla omatoimisempia, vähenevät samalla myös vanhempien ja henkilökunnan keskustelutilanteet. Tällainen käytäntö voi johtaa päivittäisten keskustelutilanteiden pois jäämiseen ja keskustelu-

tilanteet muodostuvat vain silloin, kun tulee ongelmatilanteita. Tämä antaa vuorovaikutukselle ja yhteistyölle helposti negatiivisen luonteen. (Karila 2006, 103.) Oleellista yhteistyössä on, että perheen kasvatustapaa ja mielipiteitä kunnioitetaan, ja perhettä kuullaan säännöllisin väliajoin (Laru ym. 2013, 47).

3 Vanhempien ja päiväkodin välinen yhteistyö

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) mukaan varhaiskasvatus tulee järjestää yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa siten, että lapsi saa oman kehityksensä sekä tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Kun lapsella on tuen tarvetta, tällöin huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu. Lapsi voi saada myös tukea muiden lapsia ja perheitä koskevien palvelujen kautta, esimerkiksi lastenneuvolasta, kasvatus- ja perheneuvolasta tai vammaispalveluista. Tällöin on tärkeää, että paikalliset lasten ja perheiden palvelut muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden lapsen tuen järjestämisessä. (Opetushallitus 2016, 53.)

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) mukaan huoltajan kanssa tulee keskustella tuen saamisen mahdollisuudesta sekä sen keskeisistä periaatteista. Huoltajan kanssa sovitaan lapselle annettavasta tuesta sekä sen toteuttamisen muodoista. Yhteistyöhön lapsi osallistuu tarkoituksenmukaisella, ikäänsä sekä kehitysvaiheeseensa sopivalla tavalla. Huoltajaan tulee olla yhteydessä heti, kun lapsella ilmenee kehitykseen tai oppimiseen liittyviä haasteita tai jos henkilöstöllä herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Huoltajalle tulee antaa tietoa lasta koskevien asioiden käsittelystä, tietojen saannista sekä niiden luovuttamisesta ja salassapidosta. (Opetushallitus 2016, 53.)

Kun kaikki osapuolet osallistuvat yhteistyöhön, voidaan tällöin saavuttaa parhaiten lapsen tuen tavoitteet. Vaikka huoltajat eivät sitoutuisi yhteistyöhön, lapsi saa kuitenkin etunsa mukaisesti varhaiskasvatuksessa tarvitsemaansa kehityksen ja oppimisen tukea. Lapsen edun ensisijaisuus ohjaa monialaista yhteistyötä. Ensi-

sijaisesti monialaista yhteistyötä toteutetaan huoltajan suostumuksella. Kun tehdään yhteistyötä, täytyy tällöin noudattaa tietojen antoa ja salassapitoa koskevia säännöksiä. (Opetushallitus 2016, 53.)

Perhelähtöisessä työssä perhettä pidetään arviointi- suunnittelu ja toteutusvaiheissa täysivaltaisena kumppanina ammattilaisten rinnalla. Kun toimintaa suunnitellaan, perheen arjen sujuminen on keskeisenä tavoitteena. Perhelähtöisessä työskentelyssä perhe nähdään lapsen asiantuntijana, päätöksentekijänä lasta ja perhettä koskevissa asioissa sekä pysyvänä vaikuttajana lapsen elämässä ammattilaisten ollessa vain tilapäisiä vaikuttajia. Periaatteena perhelähtöisessä työskentelyssä on perheen keskeisen aktiivisen roolin kunnioittaminen lasten hoidossa ja ohjauksessa. Perheellä on myös oikeus olla mukana määrittelemässä heidän tarvitsemiaan palveluita sekä oman osallistumisensa intensiivisyyttä. (Määttä & Rantala 2016, 190–191.)

Perheiden kanssa työskentely edellyttää avointa ja luottamuksellista vuorovaikutusta sekä perheiden kulttuuristen eroavaisuuksien, erilaisten arvojen, uskomuksien ja selviytymistapojen kunnioittamista. Perhelähtöinen työskentely avaa oven yhdessä tekemiseen ja tarkoittaa halua tarjota palveluja koko perheelle eikä vain lapselle suunnattua ohjausta. Jotta vanhempien osallisuus päiväkodissa toteutuu, edellyttää se henkilökunnalta perhelähtöistä ajattelutapaa. Perhelähtöisessä ajattelutavassa vanhemmilla on asiantuntemus lapsestaan ja se nähdään työn lähtökohtana. (Hujala ym. 2007, 119). Vanhempien kanssa täytyy olla luottamuksellinen suhde, jotta koko perhettä voidaan tukea. Usein vanhemmilla voi olla vaikeuksia kertoa asioista, jotka eivät suoranaisesti liity lapseen, mutta vaikuttaa kuitenkin lapsen kasvun ja oppimisen hyvinvointiin sekä mahdollisuuksiin. Tämän vuoksi työntekijän on tärkeää kysellä vanhemmilta perheen arjen sujumisesta. (Määttä & Rantala 2016, 191–193.)

Vanhemmilla täytyy olla mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun. Suunnitteluun vaikuttamisella tarkoitetaan henkilöstön sekä vanhempien välistä dialogia kasvatusarvoista, kasvatuskäsityksistä ja kasvatusmenetelmistä.

Vanhempien osallistuessa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, nousevat esille erilaiset näkemykset hyvästä yhteistyöstä sekä toimivasta yhteistyösuhteesta. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

3.1 Päivittäiset kohtaamiset

Varhaiskasvatuksen työntekijät ja vanhemmat kohtaavat toisiaan päivittäin spontaanisti lasta päiväkotiin tuodessa ja haettaessa. Lapsen tulo- ja hakutilanteisiin sisältyvät nopeat keskustelutuokit on koettu tärkeiksi, mutta haasteena on se, että työntekijöiden huomio jakautuu samanaikaisesti lapsen, vanhemman sekä lapsiryhmän kesken. Näissä tilanteissa ei ole aikaa syvälliselle keskustelulle eikä ole ammattieettisesti suotavaa keskustella lapsen tai perheen henkilökohtaisista asioista, kun läsnä on paljon muitakin ihmisiä. (Määttä & Rantala 2010, 237.)

Yhteistyö ja vuoropuhelu vanhemman ja päiväkodin työntekijän välillä rakentuu prosessimaisesti koko lapsen varhaiskasvatuksen ajan. Työntekijä voi omalla esimerkillään ja myönteisellä asenteella rohkaista vanhempaa puhumaan lapsen liittyvistä asioista. Päivittäinen vuoropuhelu avaa mahdollisuuden puhua lapsen tavallisista asioista, niin kuin ongelmatilanteistakin. Työntekijöiden on tärkeää huomioida, ettei keskustelu vanhempien kanssa muutu liian ongelmakeskeiseksi, sillä se voi aiheuttaa vanhemmille varautuneisuutta ja näin luottamuksen rakentuminen vanhempien ja työntekijöiden välille kärsii. Vuoropuhelu on parhaimmillaan kuulemista puolin ja toisin ja lapsen tarinoiden jakamista, joka tukee lapsen tuntemista. On myös tärkeää ottaa lapsi mukaan tilanteeseen, jossa aikuiset keskustelevat häneen liittyvistä asioista, näin lapsi pääsee osalliseksi häntä koskeviin asioihin. (Kaskela & Kekkonen 2006, 44–45.)

Perheen asiat voivat olla hyvinkin arkaluontoisia ja henkilökohtaisia. Jos vanhempien ja työntekijöiden välillä ei ole tarpeeksi vuoropuhelua, voi syntyä helposti olettamuksia ja tulkintoja lapsesta ja perheen tilanteesta. Työntekijöiden avoin ja myönteinen suhtautuminen perhettä kohtaan antaa tilaa erilaisten asioiden esille

ottamiselle ja tunteiden läsnäololle. Vanhempien ja työntekijöiden välinen luottamuksellinen vuoropuhelu on aina lapsen parhaaksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.)

3.2 Osallisuus

Osallisuuden käsite on abstrakti, monitieteinen sekä moniulotteinen ja sen määrittely on osoittautunut vaikeaksi ja hankalasti konkretisoitavaksi. Osallisuudelle on useita lähikäsitteitä eikä sille ole sen laajasta käytöstä huolimatta muotoutunut yhtenäistä määritelmää. Osallisena olemisella tarkoitetaan henkilöä, kenellä on osuus johonkin toimintaan tai etuun, kuka on mukana jossakin, on osaa ottava ja osallistuva. Vuonna 2009 sosiaali- ja terveysministeriö on kuvannut osallisuutta mukana oloksi, vaikuttamiseksi ja huolenpidoksi sekä yhdessä rakennetusta hyvinvoinnista osalliseksi pääsemisenä. Yleisesti osallisuus on määritelty kuulumiseksi johonkin, vaikuttamiseksi asioihin jotka koskevat itseä tai ympäristöä, seurauksista vastuun ottamiseksi ja toimimiseksi aktiivisesti sekä sitoutuneesti. (Vuorenmaa 2016, 19–20.)

Suomalaiseen julkiseen keskusteluun osallisuus käsite tuli etenevästi 1990-luvulla. Tällöin se kytkeytyi julkisen hallinnon pyrkimyksiin edistää kansalaisosallistumista. Sisäasianministeriö asetti vuonna 1997 valtakunnallisen osallisuushankkeen. Sen tarkoituksena oli edistää kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Hankkeessa osallisuutta oli hahmoteltu jaotteleamalla se tieto- suunnittelu- toiminta- ja päätösosallisuudeksi. (Vuorenmaa 2016, 20.)

Osallisuutta on myös tarkasteltu sen vastakohtan osattomuuden näkökulmasta. Vastakäsitteitä osallisuudelle ovat muun muassa osattomuus, passiivisuus, syrjäytyminen sekä vieraantuminen. Osattomuus tarkoittaa, että tuntee jääneensä ulkopuoliseksi ja on jäänyt vaille yhteiskunnan tarjoamista mahdollisuuksista sekä voimavaroista. Osattomuutta on kuvattu myös voimattomuudeksi, toivottomuudeksi sekä avuttomuudeksi. Yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyy passiiv-

visuus, tällöin ei-osallinen kokee, ettei hänellä ole yhtymäkohtia esimerkiksi poliittiseen päätöksentekoon. Yhteiskunnallisten perustoimintojen ulkopuolelle joutumisen prosessia kuvataan syrjäytymisenä. (Vuorenmaa 2016, 21.) Yhteiskunnallisia perustoimintoja ovat muun muassa työ, koulutus, päätöksenteko sekä hyvinvointipalvelut. Vastakäsitteistä vahvin on vieraantuminen, joka tarkoittaa suhteen kadottamista itseensä, ympäristöön ja yhteiskuntaan. (Kiilakoski 2007, 11–12.)

Osallisuus ymmärretään 2010-luvun suomalaisessa keskustelussa osallistumista laajemmaksi käsitteeksi ja osallistuminen nähdään olevan yksi osallisuuden tekijä. Kun kansalaiselle annetaan mahdollisuus tuoda esiin näkemyksiään, vaikuttaa, olla päättämässä sekä kantaa vastuuta, niin voidaan saavuttaa osallisuus. Osallistava osallistuminen voi tapahtua yksilön, ryhmien, yhteisöjen ja yhteiskunnan tasolla sekä sen täytyy olla vapaaehtoista. Vaikka osallistuu johonkin, niin se ei silti takaa osallisuutta, mutta se voi kuitenkin vahvistaa sitä. (Vuorenmaa 2016, 22.)

Hyvä ja toimiva yhteistyö asiakkaan ja työntekijän välillä antaa mahdollisuuden muutokseen asiakkaan tilanteessa. Työntekijän aito halu auttaa asiakasta elämässään eteenpäin tuo asiakkaalle osallisuuden tunteen, jolloin hän voi luottaa omiin kykyihinsä muutoksen aikaansaamisessa. Tällöin asiakas voi luottaa myös siihen, että hänen ihmisarvoaan sekä yksilöllisyyttään kunnioitetaan. Asiakkaan ja työntekijän välillä tulee olla yhteinen näkemys asiakassuhteen syistä ja yhteisistä toimintatavoista. (Kananoja, Lähteinen & Marjamäki 2011, 137, 143–144.) Työntekijän tulee käyttää asiakastyössä selkeää ja ymmärrettävää kieltä, jotta osallisuus voi toteutua. Jos asiakas ei ymmärrä työntekijän kieltä, ei hänellä voi olla osallisuutta omien asioiden hoitamisessa. (Pohjola 2010, 53.)

3.3 Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Kasvatuskumppanuus-käsitteen rinnalla on yleistynyt myös osallisuus -käsite. Osallisuus on useassa yhteydessä paremmin kuvaava käsite kuin kumppanuus,

esimerkiksi kun hoidetaan vammaisen lapsen asioita. On tärkeää, että vanhempien osallisuus mahdollistuu, kun puhutaan ja päätetään lapsen ja perheen asioista. Osallisuutta voidaan kuvata mahdollisuutena vaikuttamiseen sekä päätöksen tekoon. Vanhempien osallisuus korostuu varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen säädöksissä. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan vanhemmilla täytyy olla mahdollisuus vaikuttaa päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön sekä osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa. (Määttä & Rantala 2010, 157.)

Vanhempien osallisuutta esitetään lisättäväksi oman lapsen varhaiskasvatukseen. Vanhemmille täytyy järjestää tilaisuuksia keskustella oman lapsensa varhaiskasvatuksesta sekä keskustella yksilön tai lapsiryhmän hoito- ja kasvatustoiminnasta muiden vanhempien kanssa. Vanhemmilla täytyy olla mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin. Viime kädessä lapsen varhaiskasvatustarpeen määrittää perhe. Päiväkodin henkilöstöllä on vastuu luoda sisällölliset sekä rakenteelliset edellytykset vanhempien osallisuudelle varhaiskasvatuksessa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25.)

Nurmeksen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisellä yhteistyöllä on tärkeä merkitys varhaiskasvatuksessa. Vanhempien ja henkilökunnan yhteinen sitoutuminen takaa lapselle terveen ja turvallisen kasvun, kehityksen ja oppimisen. Yhteistyötä edistävät luottamus, tasa-arvoinen vuorovaikutus sekä molemminpuolinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää päiväkodin henkilökunnalta aktiivisuutta ja aloitteellisuutta. Kasvatustyöhön liittyvistä tavoitteista, arvoista ja vastuista tulee keskustella henkilöstön kesken sekä huoltajien kanssa. Yhteistyössä on tärkeää huomioida perheiden erilaisuus, lapsen yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset. (Nurmeksen kaupunki 2016, 27.)

Lapsen päivittäiset tapahtumat ja kokemukset tulee jakaa vanhempien kanssa. Yhteistyö on erityisen tärkeää siirtymävaiheissa, kun lapsi aloittaa varhaiskasvatuksen, vaihtaa päiväkotia tai siirtyy esiopetukseen. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa, yhteisellä keskustelulla on erityinen tehtävä. Yhteistyön merkitys korostuu, kun lapsen kehityksen ja oppimisen tukea suunnitellaan

ja toteutetaan. Luottamuksellisen ilmapiirin avulla vanhempien ja henkilökunnan välinen yhteistyö sujuu myös haastavissa tilanteissa, kuten jos lapsen hyvinvoinnista herää huoli. (Nurmeksen kaupunki 2016, 27.)

Osallisuus on kokonaisvaltainen ja subjektiivinen tunne siitä, että yksilö voi vaikuttaa omaan elämäänsä ja elinympäristöönsä. Tämä tarkoittaa eri asiaa kuin osallistaminen ja on enemmän kuin osallistumista. Osallisuuden syntymiseksi kuitenkin tarvitaan osallistamista. Osallisuus tarkoittaa kuulumista johonkin sekä aidosti kuulluksi tulemista. Osallisuus ei voi toteutua ilman yksilön ja yhteisön välistä kumppanuutta ja vuorovaikutusta. Tämän takia osallisuus liitetään varhaiskasvatuksessa usein osaksi kasvatuskumppanuutta. Osallisuuden pohja rakentuu vanhempien ja päiväkodin väliselle yhteistyölle ja päiväkodin toimintakulttuurille. Vanhempien tulee saada kokea itsensä tervetulleeksi sekä osaksi päiväkodin arkea. Heille tulee myös välittyä tunne siitä, että heidän yhteistyötä arvostetaan ja pidetään tärkeänä. (Heinonen ym. 2016, 229.)

Osallisuuteen liittyy myös valtaistuminen (empowerment), joka pohjautuu ajatukselle, että jokaisella on kykyjä, voimavaroja ja mahdollisuuksia vaikuttaa omaan elämäänsä. Valtaistuminen ei toteudu ilman osallisuutta. Vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa ajatellen tämä niin sanottu valta ei ole enää vain asiantuntijoilla, vaan sitä esiintyy myös vanhemmilla, perheenjäsenillä, yhteisön jäsenillä ja ammattilaisilla. Päätöksenteko perustuu yhteistyöhön näiden ihmisten välillä. Vanhempien kohdalla valtaistuminen tarkoittaa, että ammattilaiset uskovat vanhempien tietoihin ja taitoihin sekä he kokevat voivansa vaikuttaa asioihin. (Määttä & Rantala 2010, 158–159.)

Vanhempien kasvatusoikeus ei häviä vaikka hän irrottautuukin yhdessäolosta lapsen kanssa päivähoidon ajaksi. Vanhemman osallisuus tarkoittaa konkreettista osallistumista sekä toimintaa lapsen varhaiskasvatuksessa. Konkreettisen osallistumisen ohella tavoitteena on vahvistaa vanhemman kokemuksellista osallisuutta sekä sitoutumista oman lapsen elämään varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvattajilta vanhempien kutsuminen osallisuuteen edellyttää aloitteellisuutta sekä vastavuoroisuutta. Merkityksellistä osallisuuteen kannustamisen kannalta

on, miten perheiden ääni varhaiskasvatuksessa kuuluu sekä millaista tietoa vanhempi saa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 25–26.)

Vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisessä yhteistyössä vahvistetaan perhe- ja lapsikohtaisen kokemuksellisen tiedon vaihtamista. Vanhemmille on arvokasta, kun päiväkodin työntekijät ovat kiinnostuneita heidän mielipiteistä, odotuksista, peloista, toivomuksista sekä mitä he uskovat päiväkodista. Vanhempien omaa lastaan koskevan tiedon arvon tunnistaminen ja tunnustaminen tuo perheelle tasa-arvoisemmat edellytykset osallistua päiväkodin suunnitteluun sekä toimintaan. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.)

Vanhemmat voivat osallistua päiväkodin toimintaan olemalla mukana kasvatuskeskusteluissa, vanhempainilloissa ja juhlien sekä tapahtumien järjestämisessä. He osallistuvat myös päivittäisten kontaktien kautta lapsen hoitopäivän aloituksen ja lopetuksen rutiineihin, kun he vievät ja hakevat lapsen. Vanhemman osallistumisen vahvistamisen kannalta on tärkeää, että hän saa tilaa omaehtoiseen ja oma-aloitteiseen tekemiseen, puhumiseen sekä asioiden jakamiseen. (Kaskela & Kekkonen 2006, 26.) Kun vanhempainiltoja suunnitellaan, täytyy ottaa huomioon, että ne mahdollistavat vanhempien äänen kuuluvuuden, osallisuuden kokemukset, ja että niissä vahvistetaan dialogin syntymistä. (Arminen, Helenius, Lång & Metso 2013, 230.)

Vanhempien osallisuudessa tärkeää on kokemuksellinen puoli ja tunne siitä, että hän kuuluu varhaiskasvatusyhteisöön, jossa hänen oma lapsensa myös on. Kokemuksellinen osallisuus rakentuu vastavuoroisen tiedonvaihdon, merkityksellisten kohtaamisten sekä tunnepohjaisen sitoutumisen myötä. Viime kädessä osallisuudessa on kyse syvällisestä, ihmisen identiteetin kokemuksesta ja jäsenyyden tunteesta yhteisössä sekä mahdollisuudesta olla rakentavasti mukana yhteisöllisessä prosessissa. Lähtökohtana osallisuudelle voidaan pitää yhteisen kokemuksen sekä tietämyksen vaihtamista ja jakamista. Osallisuus edellyttää ihmiseltä sitoutumista, ja se on optio, joka rakentuu vanhempien ja varhaiskasvattajien vuorovaikutuksessa. (Kaskela & Kekkonen 2006, 27.)

Vanhempien osallisuuden lisääminen varhaiskasvatuksessa on suomalaisen kulttuurin ja yhteiskuntapoliittisen näkemyksen mukaista toimintaa, jonka avulla voidaan parantaa varhaiskasvatuksen laatua. Laadukas varhaiskasvatus perustuu vanhempien ja päiväkodin työntekijöiden tiiviille yhteistyölle, lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseksi. Varhaiskasvatuslaissa vanhempien osallisuutta korostetaan uudella tavalla. Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että vanhemmilla on nyt oikeus vaikuttaa aiempaa enemmän päiväkodissa annettavaan varhaiskasvatukseen. Aiemmin vaikutusmahdollisuudet ovat olleet oman lapsen asioihin vaikuttamisessa. (Heinonen ym. 2016, 229–230.)

Vanhempien osallisuuden esteitä ovat olleet tietämättömyys päivähoidon sisällöistä sekä välinpitämätön asenne. Nämä asiat ovat kuitenkin muutettavissa ja muutokseen tarvitaan päiväkodin henkilökunnan aktiivisuutta ja innokkuutta. Vanhemmille tulee kertoa varhaiskasvatuksen sisällöistä ja tavoitteista ja heidän tulee saada nähdä päiväkodin arkea, osallistua toimintaan, verkostoitua toisten vanhempien kanssa ja ottaa kantaa varhaiskasvatuksen järjestämiseen. Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on työväline vanhempien osallisuuden lisäämiseksi. Paikallisia varhaiskasvatussuunnitelmia tehdessä tulee osallistaa myös lapset ja vanhemmat mukaan. Tällaisesta suunnitelmatyöstä tulee yhteinen kehittämisprosessi, joka vahvistaa avointa, vuorovaikutteellista sekä yhteisöllistä toimintakulttuuria. Kun vanhempien tietoisuus päiväkodin tavoitteista ja toiminnasta kasvaa, vähenee myös välinpitämätön asenne. (Heinonen ym. 2016, 230–231.)

4 Aiemmat tutkimukset ja opinnäytetyöt

Langhed (2016) on tehnyt opinnäytetyön kvalitatiivisena tutkimuksena vanhempien osallisuudesta lapsen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Langhed (2016) on tutkinut vanhempien ja henkilökunnan kokemuksia vanhempien osallisuudesta kartanonpuiston päiväkodissa käyttäen aineistonkeruumuotona teema-

haastatteluja ja lomakehaastatteluja. Teoriatietona hän on käyttänyt Bronfenbrennerin ekologista teoriaa sekä kasvatuskumppanuutta ja omahoitajuutta. (Langhed, 2016.)

Langhedin (2016) tutkimussuunnitelman mukaisena tavoitteena oli haastatella päiväkodin jokaisesta lapsiryhmästä kahta lasten vanhempaa. Tämä tarkoitti sitä, että yhteensä haastatteluja kertyi kaksitoista kappaletta. Haastateltavat olivat valikoituneet satunnaisesti. Vanhempien osallisuus ilmeni tutkimusaineistoista päivittäisinä kuulumisten vaihtamisena, vanhempainiltoihin osallistumisena ja järjestämisenä sekä vasu- ja esiopetuskeskusteluina. Lisäksi vanhempien osallisuus nähtiin toteutuvan heidän toiveet huomioon ottaen. Keskeisintä henkilökunnalta saaduissa vastauksissa oli se, että vanhempien osallisuuden toteutumisessa koettiin olevan parantamisen varaa. (Langhed, 2016, 17-24.)

Lehtosen, Luosujärven ja Puttosen (2013) opinnäytetyön tarkoituksena oli kuvailla vanhempien kokemuksia osallisuudesta oululaisessa päiväkodissa. Tutkimuksen tavoitteena heillä oli tuottaa vanhempien kokemuksiin perustuvaa tietoa osallisuudesta päiväkodissa. Päiväkoti johon tutkimus tehtiin, valikoitui sattumanvaraisesti. Tutkimusmenetelmänä tässä tutkimuksessa oli teemahaastattelut. Aineiston analyysimenetelmäksi he olivat valinneet teoriaohjaavan sisällönanalyysin. (Lehtonen, Luosujärvi & Puttonen 2013, 20–24.)

Tutkimustulosten perusteella Lehtonen ym. (2013) tekivät johtopäätöksen, että henkilökunnan tulee tarjota vanhemmille mahdollisuuksia osallisuuteen. Vanhempien tulee kuitenkin itse saada päättää, kuinka paljon he ovat osallisia. Vanhempien omaa osallisuutta voidaan lisätä perustamalla päiväkotiin vanhempain-toimikunnan ja pitämällä tapahtumat työajan ulkopuolella. (Lehtonen ym. 2013.) Tutkimustulosten mukaan vanhempien ja päiväkodin yhteistyö koettiin toimivaksi, mutta työntekijöiden kiire hankaloittaa sitä (Lehtonen ym. 2013, 37).

Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen ja Purola ovat tehneet tutkimuksen lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuudesta pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Tutkimus oli toteutettu tutkimuskyselyn avulla ja siihen oli vastannut kaiken kaikkiaan 1671 tiimiä. Vastausprosentti oli koko pääkaupunkiseudulla

77,6 %. Aineisto oli laadullista ja sen analysoinnin he olivat aloittaneet hahmottamalla kokonaiskuvaa, lukemalla vastaukset muutamaan kertaan läpi sellaisenaan. Tämän jälkeen he olivat käsitelleet jokaisen kysymyksen avoimet vastaukset Atlas TI – laadullisen aineiston tekstinkäsittelyohjelmalla. (Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen & Purola 2011, 7–9.)

Yhteenvetona Venninen, Leinonen, Rautavaara-Hämäläinen ja Purola totesivat, että vanhemmat tekevät henkilökunnan kokemuksen mukaan omaan lapseen liittyvistä asioista aloitteita päivittäisissä kohtaamisissa ja vasukeskusteluissa. Vanhempainilloissa otettiin kantaa, silloin kun asiat liittyivät koko ryhmään, ja puolet ryhmistä olivat kertoneet, etteivät käytä ollenkaan sähköpostia tai puhelinta aloitteiden tekemisiin. (Venninen ym. 2011, 12.)

Venninen ym. pohtivat tuloksista, että osallisuuden esteiksi työntekijöiden mielestä vanhemmilla osoittautuivat, kiire, välinpitämätön asenne päiväkotia kohtaan sekä tietämättömyys päivähoidon sisällöstä. Lisäksi vanhempien toiveet oli koettu usein olevan yksilöllisiä sekä vaikeita toteuttaa ryhmämuotoisessa hoidossa. Henkilökunnan sekä vanhempien perusteella oli syntynyt kuva siitä, että vanhempi voi vaikuttaa lapsensa päivähoidon, täytyy hänen itsensä olla aktiivinen. Kuitenkin tämä voi tuntua kohtuuttomalta vaatimukselta työelämän haasteiden sekä arjen ruuhkavuosien keskellä eläville vanhemmille. (Venninen ym. 2011, 55.)

5 Toimeksiantajan esittely

Toimeksiantajana toimi Rekulan päiväkotikoti Nurmeksesta, joka on aloittanut toimintansa 1.8.1994. (Rekulan päiväkodin esite 2018.) Päiväkodissa on kolme ryhmää. Peukaloisten ryhmä on 12 paikkainen pienryhmä 3-6 vuotiaalle lapsille, jossa on myös esiopetusta. Pörriäisten ryhmä on esiopetusryhmä ja pillipiipareiden ryhmä on 21 paikkainen 3-5 vuotiaalle lapsille suunnattu. (Nurmes 2018.) Päi-

väkodin henkilökuntaan kuuluu erityislastentarhanopettaja, kolme lastentarhanopettajaa, kolme lastenhoitajaa, erityisavustaja, koulunkäynninohjaaja sekä kolme päiväkotiapulaista. (Rekulan päiväkodin esite 2018.)

Päiväkodin toiminta-ajatuksena on, että päivähoitoa toteutetaan, arvioidaan sekä kehitetään yhdessä perheiden kanssa, siten että se vastaa perheiden muuttuvia tarpeita. Perheet kohdataan kunnioittaen erilaisia elämäntilanteita ja erilaista vanhemmuutta. Rekulan päiväkodin toiminta-ajatukseseen kuuluu luottamuksellisuus, kasvatuskumppanuus sekä lapsilähtöisyys. Perustana hyvälle päivähoidolle on perheen ja sen kanssa työskentelevien työntekijöiden keskinäinen luottamus. Lapsen etu on aina lähtökohtana luottamukselliselle yhteistyölle. Lapsen annetaan kasvaa omien kokemustensa pohjalta yksilöllisen edellytystensä mukaisesti aikuisen kannustavassa ja turvallisessa ohjeistuksessa. (Rekulan päiväkodin esite 2018.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus ja tehtävä

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia vanhempien kokemuksia osallisuudesta päiväkodissa ja saada vanhemmilta kyselytutkimuksen avulla kehittämisideoita päiväkodin toimintaan. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksinä olivat, millaisia kokemuksia vanhemmilla on osallisuudesta varhaiskasvatuksessa? Ja miten vanhempia voidaan osallistaa paremmin varhaiskasvatuksessa?

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisestä yhteistyöstä sekä vanhempien osallisuudesta. Tavoitteena oli myös saada tietoa siitä, millä tavalla heitä on osallistettu, ja millaisia ideoita heiltä löytyy osallisuuden kehittämiseksi. Toimeksiantaja piti tutkimusaihetta hyödyllisenä, koska kyselytutkimuksen tulosten avulla päiväkoti voi kehittää vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa.

7 Opinnäytetyön toteutus

7.1 Laadullinen tutkimus

Opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, ja suurin osa kysymyksistä kyselylomakkeessa olivat avoimia. Heikkilän (2014) mukaan Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen avulla voidaan ymmärtää tutkimuskohdetta sekä selittää sen käyttäytymistä ja päätösten syitä. Tutkimuksessa rajaudutaan pieneen määrään tapauksia, mutta analysointivaiheessa tuloksia analysoidaan mahdollisimman tarkasti. Kvalitatiivisen tutkimuksen avulla voidaan kehittää toimintaa, etsiä vaihtoehtoja sekä tutkia sosiaalisia ongelmia. Sen avulla aineistoa kerätään vähemmän strukturoidusti kuin määrällisessä tutkimuksessa, ja usein aineisto onkin tekstimuotoista. Laadullinen tutkimus vastaa kysymyksiin miksi, miten sekä millainen. (Heikkilä 2014, 15.)

Laadullisessa tutkimuksessa käytetään ensisijaisesti avoimia kysymyksiä. Kyselytutkimuksissa käytetään myös avoimia kysymyksiä, mutta ne on yleensä jollakin tavalla rajattu vastaajan ajatusten suuntaan. Kun vaihtoehtoja ei etukäteen tunneta tarkkaan, ovat avoimet kysymykset tarkoituksenmukaisia. Avoimille kysymyksille on tyypillistä, että ne houkuttelevat vastaamatta jättämiseen, ne on helppo laatia, mutta työläitä käsitellä, sekä niiden avulla voidaan saada vastauksia, joita ei etukäteen huomattukaan, esimerkiksi uusia hyviä ideoita. (Heikkilä 2014, 47–48.)

Laadullista tutkimusta voidaan kuvailla prosessiksi. Kun laadullisessa tutkimuksessa aineistonkeruun väline on inhimillinen eli tutkija itse, aineistoon liittyvien tulkintojen ja näkökulmien voidaan katsoa kehittyvän tutkijan tietoisuudessa vähitellen tutkimusprosessin edetessä. Tämä tarkoittaa, että tutkimustoiminnan ymmärtäminen on myös eräänlainen oppimistapahtuma. Laadullista tutkimusta voidaan kuvailla prosessiksi myös siksi, että tutkimuksen etenemisen eri vaiheet eivät ole välttämättä jäsennettävissä etukäteen selvästi eri vaiheisiin, vaan tutkimustehtävää tai aineistonkeruuta koskevat ratkaisut muotoutuvat tutkimuksen edetessä. (Kiviniemi 2015, 74.)

7.2 Aineiston hankinta

Hankimme tutkimusaineiston päiväkodin lasten vanhemmilta kyselylomakkeen avulla. Kyselyn avulla saimme tietoa siitä, kuinka vanhemmat kokevat osallisuuden toteutuvan tällä hetkellä ja miten he toivoisivat sen toteutuvan jatkossa. Pohdimme että kyselytutkimuksen avulla saamme parhaiten tietoa aiheesta. Ehdotimme kyselytutkimusta toimeksiantajalle, jonka mielestä tämä oli myös hyvä idea. Päätimme hankkia aineiston paperisen kyselylomakkeen avulla, sillä uskoimme, että saamme paperiversion avulla enemmän vastauksia kuin sähköisellä versiolla.

Kysyimme päiväkodilta, millaisia osallistamisen menetelmiä heillä tällä hetkellä on käytössä. He kertoivat, että heidän toimintaansa kuuluu tällä hetkellä vanhempainillat, varhaiskasvatuskeskustelut, äitien ja isänpäivä lahjojen sijasta he toteuttavat jonkin teemailtapäivän yhdessä isän tai äidin kanssa, erilaiset tapahtumat sekä vanhemmat kirjoittavat yhdessä lastensa kanssa lapsestaan kertovan heiltä tällainen minä olen -kuvauksen. Lisäksi vanhemmille esitellään muun muassa lapsen päivittäisiä tekemisiä, askarteluja, piirroksia, aamuisin lapset laittavat yhdessä vanhemman kanssa oman valokuvansa tunnetauluun, joka kuvastaa millä tunteella hän on tullut aamulla hoitoon. Kodeissa on kiertänyt myös kaksi vahvuusvarista, jolloin lapsi ja vanhempi ovat saaneet yhdessä kirjoittaa variksen yöpymisestä heillä, lapselle ja vanhemmalle on myös tarjottu pientä yhteistä jump-pahetkeä, jonka he ovat saaneet halutessaan tehdä.

Edellä mainittujen asioiden perusteella laadimme kyselylomakkeen, jonka avulla keräsimme tietoa vanhempien kokemuksista tämän hetkisistä osallistamisen menetelmistä ja heidän toiveistaan jatkoa varten. Kyselylomakkeen sisältö rakentui vanhempien välisestä vuorovaikutuksesta, viestinnästä, yhteistyöstä sekä vanhempien kokemuksista vaikuttaa päiväkodin toimintaan. Kyselylomakkeessa oli 19 kysymystä, joista neljä oli suljettuja kysymyksiä ja loput 15 avoimia kysymyksiä.

Lähetimme kyselylomakkeen toimeksiantajallemme sähköpostitse ja he tulostivat lomakkeet vanhemmille täytettäväksi. Lomakkeet jaettiin päiväkodin kolmeen eri lapsiryhmään ja lomakkeita jaettiin vanhemmille yhteensä 44 kappaletta. Vanhemmilla oli kaksi viikkoa aikaa täyttää kysely ja palauttaa se takaisin päiväkotiin. Saimme suurimman osan lomakkeista takaisin määräaikaan mennessä, mutta kaksi lomaketta tuli viikon myöhässä. Lomakkeita palautui yhteensä 29 kappaletta, joten vastausprosentti oli 65,9%. Kävimme hakemassa lomakkeet päiväkodilta analysoitavaksi.

7.3 Aineiston analysointi

Aineistolähtöisen sisällönanalyysin tavoin kävimme läpi meille palautuneista kyselylomakkeista avoimet kysymykset läpi etsien niistä eroavaisuuksia ja yhteneväisyyksiä sekä kokosimme kyselytulokset yhteen. Metsämuurosen (2008) mukaan ennen varsinaista analysointia, aineisto täytyy kirjoittaa puhtaaksi, jotta analysointi on mahdollista. (Metsämuuronen 2008, 48.) Klusteroimme aineiston, joka tarkoittaa Tuomen ja Sarajärven (2009) mukaan aineiston sisältöön perehtymistä, etsien niistä yhteneväisyyksiä ja eriävyyksiä, jonka jälkeen aineisto ryhmitellään ja luokitellaan alaluokiksi. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, 103). Aineistoa analysoidessa löytyi yhtäläisyyksiä, joista muodostui alaluokiksi vanhempien ja päiväkodin välinen vuorovaikutus ja viestintä, yhteistyö ja vaikuttaminen sekä vanhempien kokemukset osallisuudesta.

Tuomen ja Sarajärjen (2009) mukaan sisällönanalyysia käyttämällä saadaan tiivistetty ja yleinen kuvaus tutkittavasta aiheesta. Lopuksi aineisto tulee vielä abstrahoida eli käsitteellistää, joka tarkoittaa sitä, että tutkimuksen kannalta olennainen tieto erotellaan niin, että saadaan lopputulemaksi teoreettisia käsitteitä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–112.) Sisällönanalyysin rinnalla puhutaan myös sisällön erittelystä. Erittely tarkoittaa kvantitatiivista dokumenttien analysointia, jossa tekstin sisältöä voidaan kuvata sanallisen kuvailun lisäksi myös määrällisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 107–108).

On tärkeää tarkistaa, puuttuuko lomakkeista tietoja ja käyttää puuttuviin kohtiin kyselylomakkeiden keskiarvotietoa. Tarvittaessa lomake voidaan myös hylätä, jos useampaan kohtaan on jätetty vastaamatta. Sisällönanalyysia käyttämällä pyritään saamaan tiivistetty ja yleinen kuvaus tutkittavasta aiheesta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 103–112.) Kyselylomakkeissa kysymyksiin oli vastattu riittävästi, joten yhtäkään palautunutta lomaketta ei tarvinnut hylätä. Kävimme kyselylomakkeista jokaisen kysymyksen yksitellen läpi. Kokosimme vastaukset Wordiin siten, että kirjoitimme jokaisen vastauksen ylös ja merkitsimme mikäli samanlaisia vastauksia löytyi useampi. Analysoinnin avulla saimme tiivistetyn ja yleisen kuvauksen tutkittavasta aiheesta.

Suljetut kysymykset kävimme läpi hyödyntäen Excel -ohjelmaa. Kirjoitimme ylös suljetut kysymykset, joiden vastausmäärät laskimme Excelin avulla. Tämän jälkeen kuvasimme saatuja tuloksia kuvioiden avulla. Avasimme kuvioita myös sanallisesti. Tähtisen (2011) mukaan kuvioiden avulla voidaan esittää tutkimustulokset tehokkaasti sekä ymmärrettävästi. Kun kuvioita käyttää hyvin, antavat ne raporteille vaikuttavan sekä asiantuntijuutta korostavan ulkoasun. Kuvioiden tulee olla yksiselitteisiä ja informatiivisia, mutta niissä ei kuitenkaan saa olla liikaa informaatiota. Rinnakkaiskuvioiden tulee olla samankokoisia sekä kuvioiden tulee olla luettavia ja selkeitä. (Tähtinen 2011, 60-61.)

8 Tulokset

8.1 Vuorovaikutus ja viestintä

Kyselyssä vanhemmat kertoivat millaisissa tilanteissa he keskustelevat työntekijöiden kanssa, vastausprosentti tähän oli 97%. Vastaajista puolet kertoivat keskustelewansa henkilökunnan kanssa lapsen hoitoon vienti- ja hakutilanteissa. Kaksi vanhempaa kertoi keskustelewansa henkilökunnan kanssa vasu- sekä kehityskeskusteluissa. Yksittäisissä vastauksissa vanhemmat kertoivat keskustele-

vansa henkilökunnan kanssa mahdollisten ongelmatilanteiden tullessa, kun perheessä on huolia, jotka voivat vaikuttaa lapseen tai mikäli jokin asia askarruttaa mieltä.

Yksi vanhemmista kertoi varanneensa erillisen keskusteluajan päiväkodin henkilökunnan kanssa, silloin kun hän koki sen tarpeelliseksi. Puhelimitse käydyt keskustelut koettiin myös hyväksi vaihtoehdoksi silloin, kun on jotain akuuttia asiaa. Keskusteluiden syitä ovat olleet uusien asioiden läpikäynti, poikkeavat hoitoajat tai muut lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyvät asiat. Eräs vanhempi kertoi keskustelewansa henkilökunnan kanssa lisäksi myös muun tekemisen ohessa, kuten toimintapäivissä sekä kahvitteuhetkissä.

Kyselyn tuloksista selvisi, että puolet vanhemmista eivät koe viikoittaisia keskusteluajoja tarpeellisiksi, sillä yksittäisiä keskusteluajoja henkilökunnan kanssa on helppo sopia tarvittaessa. He kokevat myös, että keskustelu onnistuu hyvin vienti- ja hakutilanteiden ohessa. Lapsen oppimisen kannalta tuloksista selvisi, että vanhempien mukaan lapsen oppimista voisi arvioida useammin kuin kaksi kertaa lukuvuoden aikana, kuten esimerkiksi 3-4 kertaa. Kaksi vanhempaa toivoivat myös kuukausittaista keskusteluajoa henkilökunnan kanssa tai jotain muuta esimerkiksi kirjallista viestintää. Kysymyksen vastausprosentti oli 86%.

Nykyiset keskustelumahdollisuudet riittävät, jos ei ole jostakin syystä keskustelun tarve.

Henkilökunnalla on aikaa keskustella ilman etukäteissuunnittelua 1 krt/kk voisi olla hyvä käydä henkilökohtaista keskustelua lapsen asioista lyhyesti ja ytimekkäästi.

Tuloksista selvisi, että vanhemmat kokevat pystyvänsä keskustelemaan avoimesti lähes kaikesta henkilökunnan kanssa. Avoimiksi keskustelunaiheiksi nousivat kaikki tarpeellisiksi koetut asiat, perheeseen liittyvät asiat sekä kaikki lapseen ja lapsen kehitykseen liittyvät asiat. Vanhemmat kertoivat keskustelewansa lapsen päivän kulusta, onnistumisista ja tulevista suunnitelmista. Kaksi vanhempaa kertoivat keskustelewansa henkilökunnan kanssa myös omistakin asioista. Kysymyksen vastausprosentti oli 97%.

En koe olevan mitään asiaa mitä ei voisi ottaa esiin.

Keskustelua helpottaviksi tekijöiksi ilmeni päiväkodin työntekijöiden helposti lähestyttävyyden, lämmihenkeys, ystävällisyys sekä taito kuunnella. Puolet vanhemmista kertoivat pitävänsä päiväkodin henkilökuntaa luotettavana. Lisäksi he kokivat, että työntekijät ovat oikeasti läsnä ja heillä on lapsia koskeviin asioihin aito kiinnostus. Muita keskustelua helpottavia tekijöitä olivat avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri, työntekijöiden ammattitaito ja hyvät vuorovaikutustaidot sekä keskusteleminen toimintatapa. Keskustelua helpottaa myös henkilökunnan pysyvyys ja tuttavuus sekä rauhallinen ja kiireetön paikka. Kysymyksen vastausprosentti oli 93%.

Aitous ja välittäminen välittyy henkilökunnasta, heitä on helppo lähestyä.

Henkilökunta on helposti lähestyttäviä ja ovat oikeasti läsnä tilanteesta vaikka kiirekin välillä varmasti on.

Keskustelua vaikeuttaviksi tekijöiksi ilmeni kiire ja melu sekä se, jos useampi vanhempi on viemässä tai hakemassa lastaan samanaikaisesti. Tulo- ja hakutilanteissa vanhemmat eivät koe yleensä saavansa rauhallista keskustelu-aikaa. Tuloksista ilmeni, että yhden vanhemman mielestä lapsen omahoitajaa näkee harvoin. Vanhemmat kokevat keskustelua vaikeuttaviksi tekijöiksi sen, jos työntekijät vaihtuvat usein, henkilökemiat eivät kohtaa tai jos henkilökunnan kanssa on erimielisyyksiä. Kysymyksen vastausprosentti oli 52%.

Joskus melu lasta hakiessa on niin kovaa ettei meinaa kuulla mitä hoitaja sanoo.

Viestintä päiväkodissa tapahtuu tällä hetkellä puhelimitse, tekstiviestein, WhatsAppin välityksellä, ilmoitustaulun avulla sekä avoimesti keskustelemalla. Päiväkodilla on käytössä oma WhatsApp -ryhmä, jossa henkilökunta tiedottaa asioista vanhemmille. Näihin viesteihin vanhempien ei ole tarkoitus vastata, eikä niissä tiedoteta lapsen henkilökohtaisia asioita. Eräs vanhempi kertoi myös reissuvihon olevan käytössä. Kirjallista viestintää päiväkodissa käytetään vanhempien mukaan enää harvoin.

Vanhemmat kokivat mukavaksi asiaksi, kun päiväkodin henkilökunta lähettää välillä myös kuvallisia viestejä lapsesta päivän aikana. Tulosten mukaan lähes kaikki vanhemmat ovat tyytyväisiä tämän hetkisiin viestintätapoihin ja he toivoivat viestinnän jatkuvan samalla tavalla kuin tähän saakka. Osa vanhemmista toivoi, että tiedotteita ja kuulumisia koko ryhmän osalta olisi useammin. WhatsApp -ryhmä sekä muu puhelinviestintä on koettu helpoksi, kun taas ilmoitustaulua tulee harvemmin katsottua. Kysymyksen vastausprosentti oli 90%.

On myös päivän aikana mukava saada välillä kuvallinen viesti omasta lapsesta/päivän touhuista.

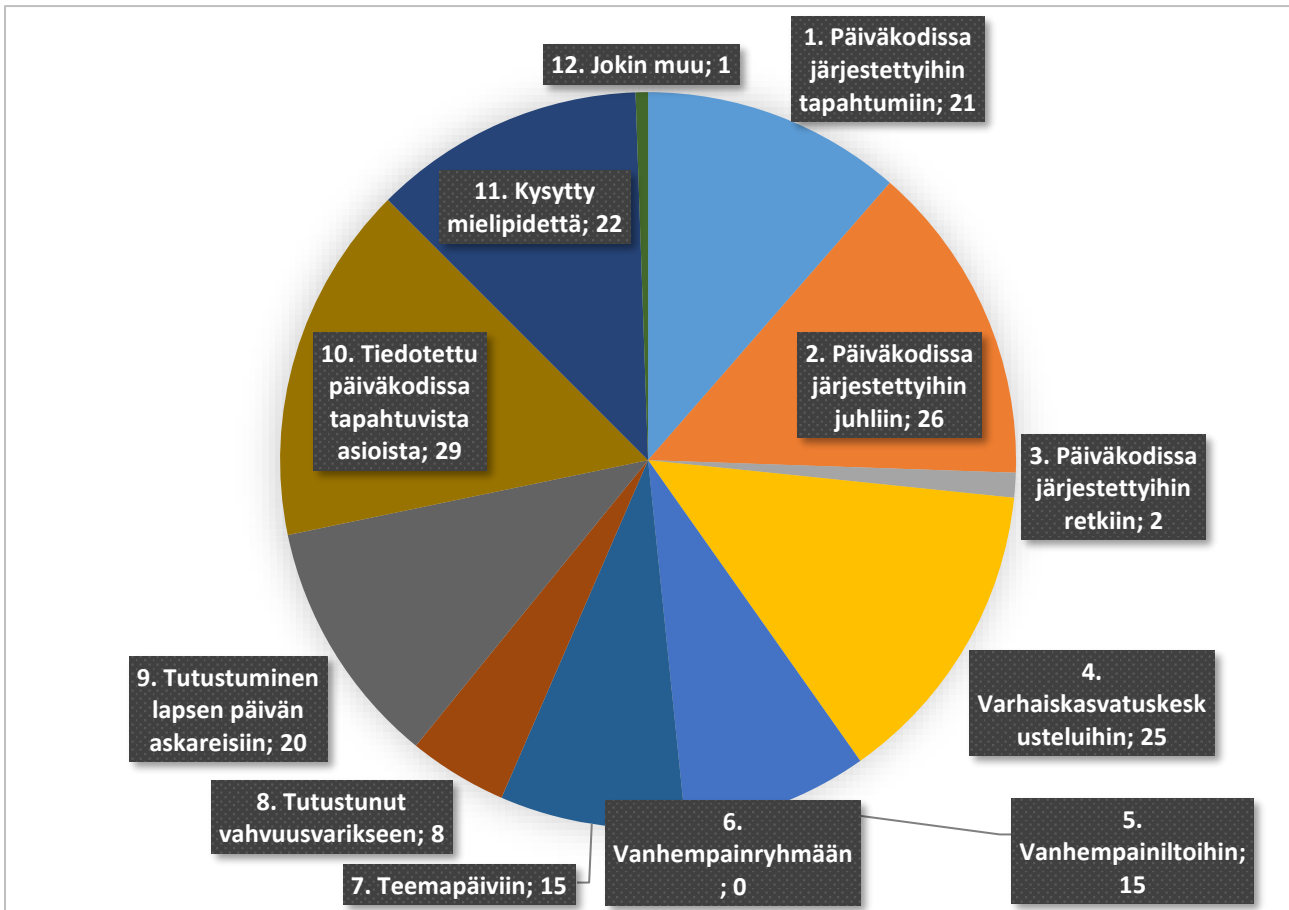
Keskustelutilanteet päiväkodin ja henkilökunnan välillä	• Vienti- ja hakutilanteet • Vasu- ja kehityskeskustelut • Jos perheessä huolia tai jokin asia askarruttaa • Muun tekemisen ohella, esimerkiksi kahvitteletukset
Keskustelua helpottavat tekijät	• Helposti lähestyttävät työntekijät • Henkilökunnan lämminhenkisyys ja ystävällisyys • Työntekijöiden taito kuunnella • Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri • Työntekijät ovat aidosti läsnä ja heillä on aito kiinnostus lasta koskeviin asioihin • Hyvät vuorovaikutustaidot ja keskustelevalle toimintatapa • Henkilökunnan pysyvyys
Keskustelua vaikeuttavat tekijät	• Kiire ja melu • Jos useampi vanhempi viemässä/hakemassa lasta samanaikaisesti • Omahoitajan näkeminen harvoin • Jos vanhemman ja henkilökunnan välille tulee erimielisyyksiä
Viestintätapa	• Puhelimitse • Tekstiviestein • WhatsAppin välityksellä • Ilmoitustaululla • Keskustelemalla

Taulukko 1. Tulokset vanhempien ja päiväkodin henkilökunnan välisestä vuorovaikutuksesta ja viestinnästä.

8.2 Vanhempien kokemuksia osallisuudesta päiväkodin toiminnassa

Monivalintakysymyksenä oli, millaisiin toimintoihin vanhemmat ovat osallistuneet päiväkodissa. Vaihtoehtoina olivat kuvio 1:ssä mainitut toiminnot. Tuloksista selvisi, että jokainen vanhempi on saanut tietoa päiväkodissa tapahtuvista asioista. Toimintoja joihin vanhemmat olivat eniten osallistuneet, olivat päiväkodissa järjestetyt juhlat (90% vastanneista), varhaiskasvatuskeskustelut (86% vastanneista) Neljä vanhempaa kertoivat, etteivät he ole vielä ehtineet varhaiskasvatuskeskusteluihin, sillä lapsi on ollut vain hetken aikaa päiväkodissa. Vanhemmat olivat osallistuneet vähiten järjestettyihin retkiin (7% vastanneista) ja johonkin muuhun toimintaan, joka oli kehityskeskustelu (3,5% vastanneista). Noin puolet vanhemmista olivat osallistuneet vanhempainiltoihin ja teemapäiviin (52% vastaajista). (Kuvio 1.)

76% vanhemmista kokee, että häneltä on kysytty mielipidettä päiväkotia koskevissa asioissa. Vastaajista 72% on osallistunut päiväkodissa järjestettyihin tapahtumiin ja 69% tutustunut lapsen päivän askareisiin. 28% vastasi tutustuneensa vahvuusvarikseen. Vanhempainryhmää ei ole ainakaan vielä toistaiseksi perustettu. (Kuvio 1.)

Kuvio 1. Suljettujen kysymysten jakautuminen ”Mihin näistä toiminnoista olet osallistunut” kysymyksenä. N=29.

Jatkokysymyksenä pyysimme vanhempia kuvailemaan ajatuksia ja kokemuksia edellä mainituista toiminnoista. Kysymys oli avoin, ja 83% kyselyyn osallistuneista vanhemmista vastasi tähän. Puolet vastanneista vanhemmista kertoivat olevansa tyytyväisiä toimintaan ja kokivat tapahtumien olleen mukavia ja kolme vanhempaa haluaisi osallistua mielellään enemmänkin. Tuloksista käy ilmi, että vanhempien mielestä tiedotus päiväkodissa toimii hyvin ja henkilökunta on ammattitaitoista.

Vanhemmat kokivat epävirallisten kahvitteluhetkien korvanneen hyvin vanhempainiltoja ja niissä on ollut mukava tavata myös muita vanhempia. Kolme vanhempaa on kokenut erityisesti teemoitettut ulkoilupäivät mukaviksi. Vanhempien mielestä on tärkeää, että lapsen päivän aikana tekemiä askareita esitellään heille.

Varhaiskasvatuskeskustelut on koettu hyödyllisiksi ja mielenkiintoisiksi ja vahvuusvariksen vierailu kotona on koettu mieleenpainuvaksi. Vahvuusvaris on Uusitalo-Malmivaaran ja Vuorisen (2016) Huomaa hyvä! -materiaalia, joka pohjautuu positiiviseen pedagogiikkaan ja luontevahvuuksien harjoitteluun (Opettajan tietopalvelu 2018.)

Vanhempainilloissa mukava tavata muitakin vanhempia.

28% vastanneista vanhemmista kokivat, että kaikkea toimintaa on sopivasti. Toiminnot, joita vanhemmat halusivat enemmän, olivat teemapäivät, toimintatuokiot ja muu yhteinen tekeminen. Lisäksi vanhemmat halusivat kuulla enemmän lapsen päivän kuulumisista ja mitä lapsen kanssa on konkreettisesti päivän aikana tehty. Kysymyksen vastausprosentti oli 59%. Yhdenkään vastanneen vanhemman mielestä mitään toimintaa päiväkodissa ei ole liian usein. Vastausprosentti tämän kysymyksen kohdalla oli 48%.

Vapaaehtoisuus vaikuttaa siihen, ettei mitään ole ollut liian usein.

Tutkimustulosten mukaan vanhemmat ovat olleet tyytyväisiä toiminnan sisältöön. Kaksi vanhempaa kertoivat olevansa enemmänkin kuin tyytyväisiä toiminnan sisältöön. Vastaajien mukaan sisältö on vastannut aikuisen sekä myös lapsen toiveita. Toiminta on vanhempien mielestä monipuolista, opettavaista sekä se myös valmistaa hyvin esikouluun. Vanhemmat kokevat, että iltaan ja iltapäivään painottuvat tapahtumat ovat ajankohdaltaan parempia kuin päivä tapahtumat. Kysymyksen vastausprosentti oli 97%.

Kyselyssä vanhemmat kertoivat esimerkkitalanteita, jotka ovat olleet positiivisia tai negatiivisia kokemuksia päiväkodin toiminnassa. Vastausprosentti positiivisten kokemusten kohdalla oli 86%. Vanhemmat kokivat positiivisimmaksi kokemukseksi juhlat ja erityisesti joulujuhlan. Vastausprosentti negatiivisten kokemusten kohdalla oli 34%. Eräs vanhempi oli kokenut joulujuhlan negatiivisena kokemuksena, sillä joulujuhlan aiheeksi olisi mieluummin toivottu perinteinen kuvaelma Jeesuksen syntymästä. Loput vastanneista vanhemmista olivat sitä

mieltä, ettei ole ollut yhtään negatiivista kokemusta. Tulosten mukaan isänpäiväksi ja äitienpäiväksi järjestetyt toiminnot ovat myös olleet vanhemmille mieluisia sekä isovanhempia varten järjestetty oma päivänsä.

Joulujuhla. Tarjolla oli karjalanpiirakoita ja pipareita, jotka lapset olivat leiponeet. Tunnelma oli rento ja jouluihin.

Vanhemmat kokivat hienoksi asiaksi, että päiväkotia on järjestänyt sekä lasten suunnittelemissa päivissä että henkilökunnan suunnittelemissa päivissä. Lasten kanssa on käyty reissussa linja-autolla ja vanhemmat ovat kokeneet lähellekin tehdyt matkat ja toimintapäivät isoina asioina lasten kannalta. Vanhempainilta, joka on järjestetty makkaranpaiston merkeissä, niin että lapset ovat päässeet mukaan on koettu myös positiiviseksi kokemukseksi.

Kun kerrotaan lapsen hiihtäneen innokkaana, luistelleen hiukset märkänä, ihan arkiset asiat.

Vanhemmat kuvailivat päiväkodissa olevan lämmin vastaanotto ja omahoitajajärjestelmää pidettiin positiivisena asiana. Useat tutustumiskerrat ennen varsinaista päivähoitoa aloittamista ovat tuoneet sekä lapselle, että vanhemmille luottavaisen olon. Tutkimuksen mukaan vanhemmat ovat olleet erittäin tyytyväisiä päiväkodin henkilökuntaan. Henkilökunta kohtelee kaikkia lapsia samalla tavalla, he ovat ystävällisiä ja iloisia sekä kuuntelevat jos vanhemmilla on jotakin sanottavaa ja ottavat asiat vastaan hyvin.

Vanhempien mukaan henkilökunnan kanssa pystyy keskustelemaan avoimesti myös vaikeista tilanteista ja ongelmatilanteisiin tartutaan välittömästi sekä niiden selvittämisessä autetaan. Vanhemmat kokivat positiiviseksi asiaksi lapsen kohtaamisen taidon henkilökunnan taholta sekä lasten toiveiden huomioon ottamisen päiväohjelmaa suunniteltaessa. Teemaulkoilupäivien aikana vanhemmat ovat nähneet, kuinka lapset luottavat hoitajiin ja samalla hoitajatkin ovat nähneet perheiden toimintaa.

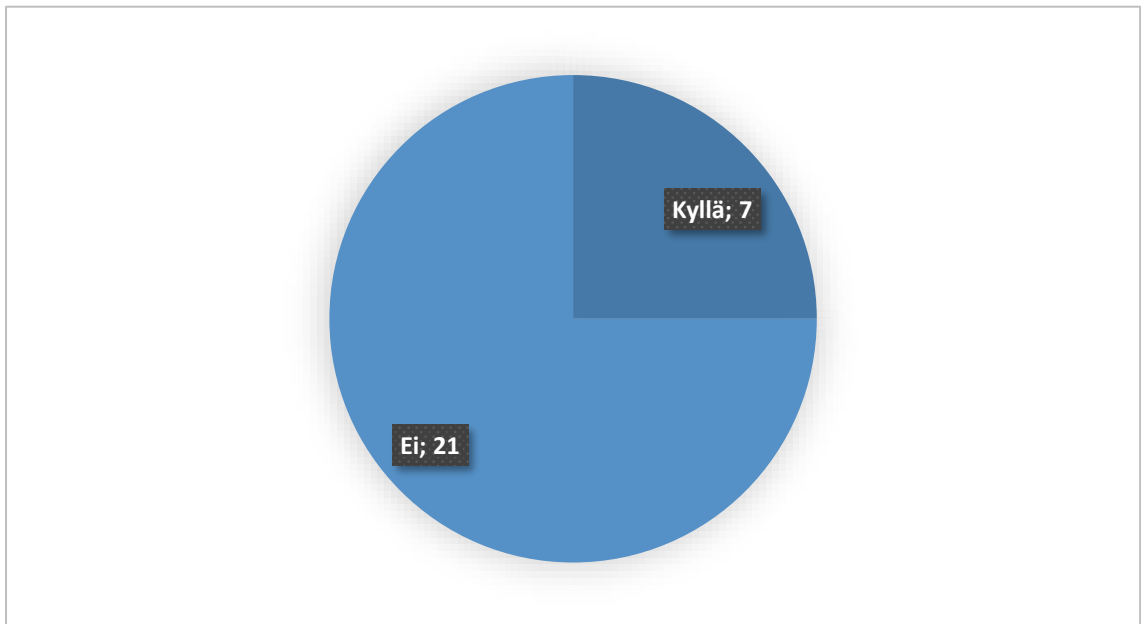
Toiminnot joihin vanhemmat ovat osallistuneet	• On tiedotettu päiväkodissa tapahtuvista asioista (100%) • Päiväkodissa järjestettyihin juhliin (90%) • Vasukeskusteluihin (86%) • On kysytty mielipidettä (76%) • Järjestettyihin tapahtumiin (72%) • Tutustuminen lapsen päivän askareisiin (69%) • Teemapäivät (52%) • Vanhempainillat (52%) • Tutustunut vahvuusvarikseen (28%) • Järjestettyihin retkiin (7%) • Jokin muu, kehityskeskustelu (3,5%)
Vanhempien ajatuksia edellisistä toiminnoista	• Epäviralliset kahvitteletukset ovat korvanneet hyvin vanhempainiltoja ja niissä on ollut mukava tavata myös muita vanhempia • Teemapäivät ja toimintatuokiot ovat mukavia ja niitä toivottiin jatkossa lisää • On tärkeää, että lapsen päivän aikana tekeviä askareita esitellään heille • Varhaiskasvatuskeskustelut on koettu hyödyllisiksi ja mielenkiintoisiksi. • Vahvuusvariksen vierailu kotona on ollut mieleenpainuva • Toiminnan sisältö on vastannut vanhempien sekä lasten toiveita • Toiminta on ollut monipuolista, opettavaista sekä se valmistaa hyvin esikouluun • Ilta ja iltapäivä -tapahtumat ovat ajankohdaltaan parhaita • Tulosten mukaan mitään toimintaa ei ole vanhempien mielestä ollut liian usein
Positiiviset kokemukset	• Juhlat ja erityisesti joulujuhla • Äitienpäiväksi ja isänpäiväksi järjestetty toiminta • Isovanhempien päivä • Henkilökunnan suunnittelemat päivät ja lasten itse suunnittelemat päivät • Lasten kanssa tehdyt linja-auto matkat • Vanhempainilta makkaranpaiston merkeissä, niin että myös lapset ovat olleet mukana • Useat tutustumiskerrat ennen päivähoiton aloittamista
Negatiiviset kokemukset	• Joulujuhla, joka ei ollut perinteinen

Taulukko 2. Tulokset vanhempien osallisuudesta päiväkodin toiminnassa.

8.3 Yhteistyö ja vaikuttaminen

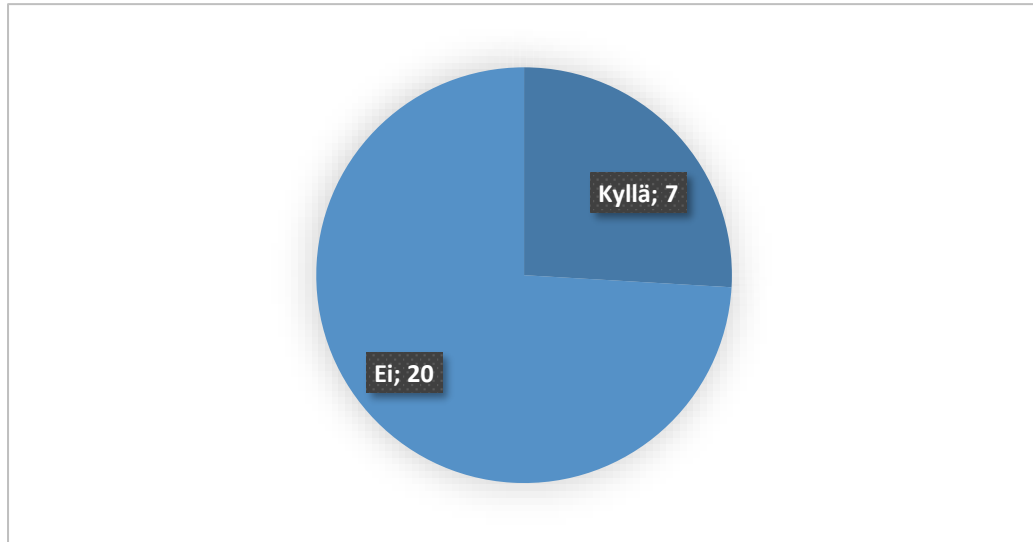
Vanhemmat toivoivat, että yhteistyö päiväkodin kanssa jatkuu samanlaisena kuin tähänkin saakka. Lasta hakiessa päiväkodista, haluavat he edelleenkin kuulla lapsen päivän kuulumiset. Jos lapsella on ongelmia päiväkodissa, toivottaisiin myös niistä kerrottavan heti vanhemmille. Aivan kuten tähänkin saakka vanhemmat toivovat yhteistyön jatkuvan avoimena, kannustavana sekä empaattisena ja, että vuoropuhelua sekä tiedottamista tapahtuu jatkossakin puolin ja toisin. Kysymyksen vastausprosentti oli 76%.

Suljettuna kysymyksenä oli, toivoisivatko vanhemmat, että heiltä kysyttäisiin enemmän ehdotuksia päiväkodin toimintaan. Kysymykseen vastasi 97% vanhemmista. 75% vastaajista olivat sitä mieltä, etteivät toivo heiltä kysyttävän enempää ehdotuksia kuin tähänkään saakka. Loput 25% taas toivoivat heiltä kysyttävän enemmän ehdotuksia päiväkodin toimintaan. (Kuvio 2.)

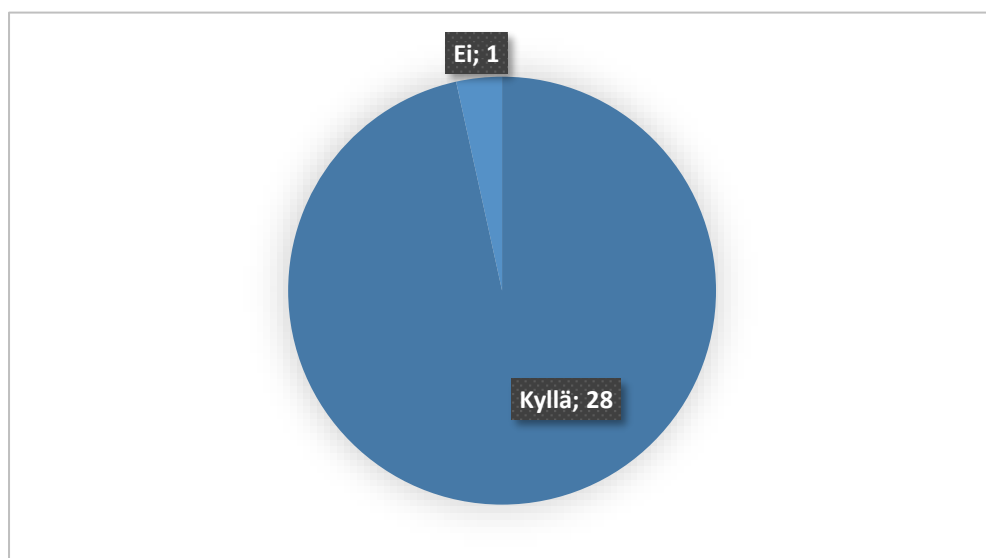
Kuvio 2. Suljettujen kysymysten jakautuminen "Toivoisitteko, että vanhemmilta kysyttäisiin enemmän ehdotuksia päiväkodin toimintaan?" - kysymyksen kohdalla. N=28.

Suljettuna kysymyksenä oli, haluaisivatko vanhemmat olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa. Kysymykseen vastasi 93% vanhemmista. Tulosten mukaan 74% vanhemmista eivät halua olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa. Loput 26% haluaisivat olla mukana suunnittelemassa toimintaa. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Suljettujen kysymysten jakautuminen "Haluaisitko olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa?"- kysymyksen kohdalla. N=27.

Suljettuna kysymyksenä oli, ovatko vanhemmat saaneet olla riittävästi mukana päiväkodin toiminnassa. Kysymyksen vastausprosentti oli 100%. 97% vanhemmista kokivat saaneensa olla riittävästi mukana päiväkodin toiminnassa. 3% vastaajista oli sitä mieltä, ettei ole saanut olla riittävästi mukana. (Kuvio 4.)

Kuvio 4. Suljettujen kysymysten jakautuminen ”Oletko saanut olla riittävästi mukana päiväkodin toiminnassa?”- kysymyksen kohdalla. N=29.

Vanhemmista vain 31% vastasivat kysymykseen, jossa kysyttiin, mihin asioihin he haluaisivat vaikuttaa päiväkodin toiminnassa. Vanhemmilta tuli erilaisia, yksittäisiä toiveita. Kysymykseen vastanneet vanhemmat haluaisivat olla mukana suunnittelemassa toimintapäivien sisältöä sekä yksi vanhempi toivoi perinteistä joulujuhlaa takaisin. Myös ruokailutottumuksiin toivottaisiin muutoksia, esimerkiksi mehujen juontia haluttaisiin vähennettävän ja veden juontia lisättävän. Vanhemmat toivoivat myös, että vanhempainilloissa toiset vanhemmat esittelisivät itsensä.

Lopuksi vanhemmat saivat antaa palautetta päiväkodille muuta palautetta -osiossa. Päiväkodin henkilökunta sai kiitoksia ja kehuja pitkästä pinnasta, hyvästä hoidosta, monipuolisesta toiminnasta sekä ammattitaitoisesta henkilökunnasta. Lisäksi vanhemmat kertoivat, että heidän lapsensa ovat viihtyneet päiväkodissa hyvin. Myös päiväkodin johtajaa kiiteltiin. Palautteesta selvisi, että vanhemmat ovat hyvin tyytyväisiä lastensa hoitoon.

Erittäin ammattitaitoinen henkilökunta. Ihanan positiivisia ja keskustelevia hoitajia kaikki! Iso kiitos kaikille, saan jättää lapseni turvallisin mielin hoitoon, vaikka kiire on heilläkin. Lapsella on ikävä hoitotäitejä, jos on pidempi vapaajakso.

9 Yhteenveto ja johtopäätökset

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman perusteella lasten huoltajille tulee antaa mahdollisuus olla osallisena varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatuksen tavoitteiden suunnittelussa ja kehittämisessä yhdessä lasten sekä päiväkodin henkilökunnan kanssa. Yhteistyön tarkoituksena on tukea myös huoltajien keskinäistä vuorovaikutusta. (Opetushallitus 2016, 33.) Rekulan päiväkodissa on jo tällä hetkellä käytössä paljon erilaisia osallistamismenetelmiä vanhemmille.

Kyselytutkimuksessamme selvisi, että vanhemmat ovat hyvin tyytyväisiä tämänhetkiseen toimintaan päiväkodissa. Toimivia ja positiivisia asioita päiväkodin toiminnasta ilmeni paljon, mutta toiveita ja ideoita osallisuuden kehittämiseksi tuli kuitenkin vanhemmilta kovin vähän. 29 kyselylomakkeesta vain yhdessä oli kerrottu negatiivisesta kokemuksesta päiväkodin toiminnassa.

Vanhemmista noin kaksi kolmas osaa on osallistunut päiväkodissa järjestettyihin tapahtumiin ja he kokevat tapahtumat mukaviksi ja osa haluaisi osallistua jatkossa enemmänkin. Erityisesti teemaulkoilupäivät koetaan mukaviksi. Vanhemmat toivoisivat lisää teemapäiviä, toimintatuokioita sekä muuta yhteistä tekemistä. He haluaisivat myös nähdä useammin mitä lapsi on päivän aikana tehnyt. Vanhemmat ovat tyytyväisiä toimintojen sisältöihin. Mukavimpia kokemuksia ovat vanhempien mukaan olleet päiväkodissa järjestettävät juhlat ja erityisesti joulujuhlat. Järvisen ym. (2009) mukaan luontevia mahdollisuuksia arvostavalle kohtaamiselle ovat muun muassa päivittäiset keskustelut, vanhempainillat, yhteiset retket ja juhlat, erilaiset tapahtumat sekä teemaillat (Järvinen ym. 2009, 164).

Varhaiskasvatuslain (2015) mukaan varhaiskasvatuksen työntekijöiden tulee toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa sekä tukea tätä kasvatustyössä. Vanhemmille ja huoltajille on myös annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsen varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin. (Varhaiskasvatuslaki 580/2015.) Yksi kolmasosa kyselyyn vastanneista vanhemmista toivoi, että heiltä kysyttäisiin jatkossa enemmän ehdotuksia päiväkodin toimintaan ja saman verran haluaisi olla mukana suunnittelemassa toimintaa päiväkodin arkeen. Lähes kaikki vastaajista kokivat saaneensa olla riittävästi mukana päiväkodin toiminnassa. Vanhemmat toivoivat yhteistyön jatkuvan entiseen malliin. Tutkimustuloksista voimme päätellä, että päiväkodissa annetaan vanhemmille riittävä mahdollisuus vaikuttaa ja osallistua päiväkodin toimintaan.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2016) mukaisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa kuuluu hyödyntää huoltajien kanssa tehtävässä yhteistyössä (Opetushallitus 2016, 33). Otimme tämän huomioon myös kyselylomakkeessa. Kysyimme vanhemmilta, miten viestintä toimii tällä hetkellä päiväkodissa ja miten

he haluaisivat jatkossa sen toimivan. Tässä kohtaa WhatsAppin välityksellä viestintä koettiin ylivoimaisesti parhaaksi vaihtoehdoksi. Vanhemmat toivoivat viestinnän tapahtuvan jatkossa samalla tavalla kuin tähänkin saakka.

Määtän ja Rantalan (2010) mukaan lapsen tulo- ja hakutilanteisiin sisältyvät nopeat keskustelutuokiot on koettu tärkeiksi, mutta haasteena on se, että työntekijöiden huomio jakautuu samanaikaisesti lapsen, vanhemman sekä lapsiryhmän kesken. Näissä tilanteissa ei ole aikaa syvälliselle keskustelulle. (Määttä & Rantala 2010, 237.) Rekulan päiväkodin lasten vanhemmat kokevat keskustelun onnistuvan hyvin viesti- ja hakutilanteiden ohessa. Mikäli kiire tai melu hankaloittaa keskustelua viesti- ja hakutilanteissa, vanhemmat kokevat, että henkilökunnan kanssa on helppo sopia erillisiä keskusteluajoja tarpeen mukaan. Vanhempien mukaan keskustelu onnistuu usein myös muun tekemisen ohessa, kuten toimintapäivien ja kahvitteletuhetkien aikana. Suurin osa vanhemmista kokee tämän hetkiset keskustelumahdollisuudet riittäviksi.

Grahn-Laasosen mukaan jokaisen vanhemman tulee voida luottaa varhaiskasvatuksen korkeaan laatuun (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2018.) Tutkimustulosten mukaan vanhemmat kokevat päiväkodin henkilökunnan luotettavaksi ja helposti lähestyttäväksi, ja he kertoivat pystyvänsä keskustelemaan henkilökunnan kanssa lähes kaikesta. Tämän on mahdollistanut avoin ja luottamuksellinen ilmapääri ja ammattitaitoinen henkilökunta. Kaskelan ja Kekkosen (2006) mukaan työntekijöiden avoin ja myönteinen suhtautuminen perhettä kohtaan antaa tilaa erilaisten asioiden esille ottamiselle ja tunteiden läsnäololle. Vanhempien ja työntekijöiden välinen luottamuksellinen vuoropuhelu on aina lapsen parhaaksi. (Kaskela & Kekkonen 2006, 45.)

Kehittämisideoita vanhemmilta tuli erilaisten teema- ja ulkoilupäivien lisäämisestä sekä kuukausittaisista keskusteluajoista. Lisäksi päiväkodissa voisi järjestää enemmän toimintatuokioita ja muuta yhteistä tekemistä. Eniten vanhemmat kuitenkin toivoivat saavansa kuulla mahdollisimman paljon lapsen päivän kuulumisista ja mitä lapsen kanssa on konkreettisesti päivän aikana tehty.

Avoimien kysymysten kohdalla vastausprosentti ei ollut täysi, mikä vaikuttaa tulosten relevanttisuuteen. Vapaan sanan osiossa päiväkotikiitos sai todella paljon kehuja ja kiitoksia hyvästä hoidosta, monipuolisesta toiminnasta sekä ammattitaitoisesta henkilökunnasta. Useat vanhemmat kertoivat, että heidän lapsensa ovat viihtyneet päiväkodissa hyvin. Tutkimustulosten mukaan vanhemmat kokevat osallisuutensa toteutuvan päiväkodissa kaiken kaikkiaan todella hyvin.

10 Pohdinta

10.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Tieteen sisäinen etiikka liittyy kaikkien tieteenalan luotettavuuteen sekä totuudellisuuteen. Perusvaatimuksena on, ettei tutkimusaineistoa luoda tyhjästä tai väärennetä. Konkreettisella tasolla tähän etiikkaan kuuluvat esimerkiksi tutkimustulosten, raporttien ja aineiston plagiointi sekä se, kuka tai ketkä ovat kirjoittaneet artikkelin ja missä järjestyksessä heidän nimensä esitetään. Opettajan ja opiskelijan väliset suhteet kuuluvat myös tieteen sisäiseen etiikkaan. (Mäkinen 2006, 34.) Pidimme huolta koko opinnäytetyöprosessin ajan, ettemme plagioi kenenkään muun raporttia emmekä keksi itse tietoja, vaan se perustuu aina johonkin luotettavaan lähteeseen. Huolehdimme myös siitä, että kirjoittajat on merkitty lähteisiin oikein.

Lähdemateriaalia valittaessa, tarvitaan kriittisyyttä ja harkintaa. Lähdemateriaalia arvioidessa tulisi tarkastaa kirjoittavan tunnettavuus ja arvovalta, lähteen ikä ja julkaisupaikka sekä lähteen esittämien tietojen uskottavuus verrattuna toisiin lähteisiin ja oman aineiston tietoihin. (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2007, 109–110.) Lähteitä voidaan määritellä primaari- ja sekundaarilähteiksi, tällöin tutkija voi määrittää todistusarvoltaan suuremmat lähteet. (Markkola 2008, 169.) Olimme kriittisiä valitessamme lähteitä opinnäytetyöhön ja pyrimme etsimään primaarilähteitä.

Tutkimukselle haasteita asettavat lapset sekä muut erityisryhmät. Heitä ei kuitenkaan saa sulkea tutkimuksen ulkopuolelle, muuten heidän ongelmansa jäävät selvittämättä eikä epäkohtiin saada ratkaisuja. Haasteita tuovat vajaakykyisyys (esimerkiksi kehitysvamma) ja lapset, jotka eivät itse pysty ilmaisemaan täysin tahtoaan ja joiden osallistuminen tutkimukseen edellyttää huoltajan lupaa. Huoltajat ja vanhemmat voivat aiheuttaa ongelmia tieteelliselle tutkimukselle, jos he eivät anna tutkimuslupaa lapsestaan. (Mäkinen 2006, 64.) Opinnäytetyössä tutkittavia henkilöitä olivat lasten vanhemmat, joten tällaista ongelmaa ei syntynyt.

Tutkimuksissa käytetään menetelminä paljon kyselyitä. Ne sisältävät useita eettisiä ongelmia, esimerkiksi, kuinka koehenkilöt tulee huomioida, miten koehenkilöt valitaan: täytyykö jonkin tyyppisiä vastaajia suosia, jonkin toisen ryhmän sijasta? Mitä eettisiä ongelmia tietotekniikka tuo tutkimukseen? (Mäkinen 2006, 92.)

Moniin tieteen sisäisiin kyselyihin liittyvät eettiset kysymykset koskevat reliabiliteettia sekä validiteettia. Jos kyselylomakkeet on laadittu siten, että ne eivät anna luotettavia vastauksia, tutkija tuhlaa omia sekä laitoksen resursseja ja käyttää samalla vastaajien aikaa hyödyttömään tutkimukseen. Tällaista tutkimusta voidaan pitää epäeettisenä. Kysymysten asettelua tulee miettiä tarkkaan tutkimuksen luotettavuuden vuoksi. Tavallisimpia virheitä kysymysten asettelussa on, ettei kysymyksiä ole laadittu yksiselitteisesti tai ne ovat johdattelevia. Kysely tulisi aina testata skeptisillä ja kriittisillä vastaajilla, tämä varmistaa sen, että edellä mainituilta virheiltä vältyttäisiin. Tällöin kyselylomaketta voidaan vielä korjata ennen varsinaista kyselytutkimusta. Tutkija sokeutuu helposti omaan kyselylomakkeeseensa, joten ulkopuolisen henkilön kriittinen tarkastelu auttaa tutkijaa näkemään jopa jonkin itsestään selvän virheen. (Mäkinen 2006, 92-93.) Testasimme kyselylomaketta ulkopuolisilla henkilöillä ennen varsinaista kyselylomakkeen lähettämistä.

Tutkijoiden tulee selvittää kyselyyn vastaajille, kuinka anonymiteetti turvataan missäkin tapauksessa. Tämä auttaa saamaan myös mahdollisimman korkean vastausprosentin, kun kyselyyn vastaajat tietävät pysyvänsä anonyymeina sekä mitä varten kysely tehdään ja mihin tuloksia käytetään. Kyselyyn vastaamisen

tulee olla maksutonta, sillä vastaajat ovat jo uhranneet omaa aikaansa vastatesaan kyselyyn. (Mäkinen 2006, 93.)

Opinnäytetyössä kyselyyn osallistujat valikoituivat siten, että toimeksiantaja kohdisti kyselyn päiväkodin kolmelle eri ryhmälle. Kyseisten ryhmien vanhemmista jokaisella oli mahdollisuus osallistua kyselyyn ja henkilökunta kannusti jokaista vanhempaa täyttämään kyselylomakkeen parhaan mahdollisen tuloksen saavuttamiseksi. Tietotekniikkaan liittyviä eettisiä ongelmia emme havainneet, sillä kyselylomakkeet täytettiin anonyymina ja ne palautuivat meille paperiversioina, jolloin kyselytulokset eivät kulkeneet tietoteknistä kautta ollenkaan. Analysoimme kyselyn tuloksia asianmukaisesti ja etiikkaa kunnioittaen. Opinnäytetyöprosessin päätteeksi analysoituamme tulokset, hävitimme kyselylomakkeet asianmukaisesti.

Valitsimme tutkimuskysymykset huolellisesti, tarkoitusperää ajatellen ja yhteistyössä toimeksiantajan kanssa, jotta kyselyyn vastaajat välttyvät haaskaamasta aikaansa turhiin kysymyksiin. Lähetimme valmiin kyselylomakkeen toimeksiantajallemme tarkistettavaksi, jolloin he pystyivät tarkastelemaan sitä kriittisestä näkökulmasta ja olisimme pystyneet korjaamaan sitä vielä ennen varsinaista kyselytutkimusta, mutta päiväkodin henkilökunta ei löytänyt korjattavia asioita. Vilkan (2007) mukaan usein kyselytutkimuksen vastaajamäärä voi olla vain 25-30% otoksesta (Vilka 2007, 59.) Opinnäytetyön tutkimuksen vastausprosentti oli 65,9%. Verraten Vilkan (2007) sanomaan vastaajamäärän, saimme opinnäytetyön tutkimuksella hyvän vastausprosentin.

Pohdimme tutkimustulosten luotettavuutta analysointivaiheessa, sillä useassa kyselylomakkeessa oli jätetty vastaamatta joihinkin avoimiin kysymyksiin. Tämä tuli esiin sellaisten kysymysten kohdalla, joissa kysymykseen oli vastannut vain yksi kolmasosa vastaajista. Näiden kysymysten kohdalla kaikkien vanhempien mielipiteet eivät tulleet ilmi.

10.2 Oma oppimisprosessi

Opinnäytetyöprosessi alkoi toukokuussa 2017, kun löysimme sopivan toimeksiantajan ja teimme opinnäytetyön kirjoitelman. Pohdimme aluksi opinnäytetyömme aiheeksi kasvatuskumppanuutta, josta toimeksiantajamme kanssa keskusteltuamme täsmentyi aiheeksi vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa. Toimeksiantaja valikoitui meille sillä perusteella, että toiselle meistä kyseinen päiväkotitoiminta oli ennestään tuttu ja päätimme tehdä opinnäytetyön Nurmekseen, sillä pienelle paikkakunnalle tehdään harvemmin opinnäytetöitä kuin Joensuuhun. Meille oli alusta asti selvää, että teemme opinnäytetyön yhdessä, koska olemme huomanneet opiskelujemme aikana, että opiskelutyylimme kohtaavat hyvin ja toimimme hyvin työparina.

Teimme opinnäytetyön suunnitelmaa muiden opintojen ohella syyslukukaudelta 2017 maaliskuuhun 2018 saakka, josta suurimman osan ajasta käytimme kyselylomakkeen tekoon. Maaliskuussa lähetimme kyselylomakkeet päiväkotiin, josta ne lähtivät täytettäväksi lasten vanhemmille ja saimme ne kahden viikon kuluttua takaisin analysointia varten. Saimme vastauksia yllättävänkin paljon ja uskomme, että tähän vaikutti se, että kysely teetettiin paperisena versiona sekä se, että päiväkodin henkilökunta panosti opinnäytetyöhömmme kannustamalla vanhempia täyttämään kyselyn ja muistutti heitä lomakkeiden palautuksesta. Uskomme, että paperinen kyselylomake oli ainakin tässä kohtaa toimivampi ratkaisu, kuin verkkokysely, koska paperilomake on konkreettisesti esillä, se tulee helpommin täytettyä, kuin verkkolinkki, johon pitäisi avata tietokone ja mennä täyttämään se. Pohdimme myös, että täyttäisimme itse mieluummin paperisen kyselylomakkeen kuin verkkokyselyn.

Lomakkeiden palaututtua meille meistä tuntui, että olemme nyt voiton puolella tässä prosessissa. Tulosten analysointivaiheessa tapahtui suurin oppiminen opinnäytetyömme aikana, kun huomasimme, miten olisimme nyt tehneet asioita toisin esimerkiksi kysymysten asettelun kannalta. Analysointivaiheessa ymmär-

simme myös miten vanhempien kokemukset yhdistyvät kirjoittamaamme teoriatietoon. Saimme myös oppimiskokemuksia vanhempien jättämistä palautteista kyselystä. Monet vanhemmista olivat sitä mieltä, että kysely oli liian pitkä ja monivalintakysymyksiä toivottiin enemmän avoimien kysymysten tilalle. Pohdimme samaa myös itse jo kyselylomakkeen tekovaiheessa, mutta koska opinnäytetyö oli laadullinen tutkimus, siinä täytyi olla suurimmaksi osaksi avoimia kysymyksiä, laadullisen tutkimusmateriaalin takaamiseksi. Pyrimme välttämään liian johdattelevia kysymyksiä, jotta vanhempien oma näkemys tulee esille vastauksissa.

Opinnäytetyön loppuvaiheessa pohdimme, että oli hyvä ajatus tehdä opinnäytetyö yhdessä, sillä yksin tämä sama prosessi olisi ollut paljon raskaampi. Työparina tekeminen tuki myös omaa oppimistamme, sillä saimme oppimiskokemuksia myös siitä, että jaoin ajatuksia koko opinnäytetyöprosessimme ajan mieleen nousevista asioista. Koemme, että kahdet ajatukset täydentävät toisiaan ja jos toinen ei osannut sanoittaa jotakin ideaa tai ajatustaan, niin toinen sai sen muotoiltua sanoiksi.

Opinnäytetyöprosessin loppuvaiheessa huomaamme itsessämme ammatillista kasvua ja kehitystä. Olemme syventyneet tarkemmin osallisuuteen sekä ymmärrämme varhaiskasvatuksen viitekehystä paremmin. Olemme myös kehittyneet tiedon haussa ja sen kriittisyydessä ja sen myötä osasimme valita asianmukaisia lähteitä opinnäytetyöhön. Opinnäytetyöprosessin aikana olemme oppineet hallitsemaan ajankäyttöä sekä tiimityöskentelytaitoja.

10.3 Jatkotutkimusaiheet ja tutkimuksen hyödynnettävyys

Pohdimme mahdollista jatkotutkimusta varten tarkempaa tarkastelua osallistamismenetelmistä, niin että tutkimustuloksistamme esille tulevia asioita voitaisiin vielä täsmentää. Esimerkiksi, kun kyselytuloksista ilmeni, että osa vanhemmista haluaisivat osallistua enemmän lasten kanssa päiväkodissa järjestettäviin toimitatuokioihin ja teemapäiviin, voisi mahdollisesti tutkia haluaisivatko he osallistua

liikunnallisiin tapahtumiin, ulkoilutapahtumiin vai sisällä järjestettäviin tapahtumiin. Pohdimme, että jatkotutkimus voisi olla lyhyt ja konkreettinen, tarkasti rajattu kysely, haastattelu tai jotakin muuta vastaavaa.

Pohdimme myös, että jatkotutkimusta voisi tehdä vanhemmilta nousseista kehittämissideoista. Vanhemmilta voisi kysyä esimerkiksi, millaista sisältöä he toivoisivat teemapäiviin ja millaisia toimintatuokioita he haluaisivat. Päiväkoti voisi myös kehittää toimintatavan, jonka avulla lapsen päivän kuulumiset ja tekemiset tulisi esitellyä vanhemmille päivittäin. Tässä voisi esimerkiksi toimia työvälineenä vihkot, joihin päiväkodin työntekijät kirjaisivat lapsen päivittäiset kuulumiset ja konkreettiset tekemiset. Päivän päätteeksi työntekijä voisi hakutilanteessa antaa vihon vanhemmalle luettavaksi. Tämä vihko jäisi myös mukavaksi muistoksi perheelle lapsen päiväkotiajoista. Järvisen ym. (2009) mukaan vuorovaikutusta tukevat kasvun kansiot, reissuvihot, kuukausikirjeet sekä muut kirjalliset viestit (Järvinen ym. 2009, 164).

Lähteet

- Arminen, M. Helenius, J. Lång, N. & Metso, T. 2013. Reissuvihkosta dialogiin. Teoksessa Lämsä A-L. (toim.) Verkosto vahvaksi – Toimiva vuorovaikutus perheiden kanssa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Heinonen, H., Iivonen, E., Korhonen, M., Lahtinen, N., Muuronen, K., Semi, R. & Siimes, U. 2016. Lasten oikeudet ja aikuisten vastuut varhaiskasvatuksessa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Hujala, E., Puroilla, A-M., Parila, S. & Nivala, V. 2007. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Vantaa: Eduin.
- Järvinen, M., Laine, A. & Hellman-Suominen, K. 2009. Varhaiskasvatusta ammattitaidolla. Helsinki: Kirjapaja.
- Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. 2011. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma.
- Karila, K. 2006. Kasvatuskumppanuus vuorovaikutussuhteena. Teoksessa Karila, K., Alasuutari M., Hännikäinen, M. Nummenmaa, A-R. & Rasku-Puttonen, H. (toim.) Kasvatustuorevaikutus. Tampere: Vastapaino.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta – Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vajaakoski: Stakes.
- Kiilakoski, T. 2007. Lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Gretschel, A. & Kiilakoski, T. (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto & Nuorisotutkimusseura.
- Kiviniemi, K. 2015. Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Laadullinen tutkimus prosessina. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Langhed, A. 2016. Vanhempien osallisuus lapsen varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa -Vanhempien ja henkilökunnan kokemuksia vanhempien osallisuudesta kartanonpuiston päiväkodissa. Turun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/122578/Langhed_Anu.pdf?sequence=1. 31.10.2017.
- Laru, S., Riihonen, R. & Tuukkanen, K. 2013. Perhe osana varhaiskasvatusta. Teoksessa Oulasmaa, M. & Riihonen, R. (toim.) Ammattikasvattajan kielletyt tunteet. Helsinki: Väestöliitto.
- Lehtonen, I., Luosujärvi, J. & Puttonen, S. 2013. Vanhempien kokemuksia osallisuudesta oululaisessa päiväkodissa. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61612/lehtonen_luosujarvi_puttonen.pdf?sequence=1. 31.10.2017.
- Markkola, P. 2008. Lähdekritiikki – niin hiljaista ettei sitä huomaa. Teoksessa Lempiäinen, K., Löytty, O. & Kinnunen, M. (toim.) Tutkijan kirja. Tampere: Vastapaino.
- Metsämuuronen, J. 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: International Methelp.
- Mikkola, P. & Nivalainen, K. 2011. Lapselle hyvä päivä tänään. Näkökulmia 2010-luvun varhaiskasvatukseen. Pedatieto.
- Mäkinen, O. 2006. Tutkimusetiikan ABC. Helsinki: Tammi.

- Määttä, P. & Rantala, A. 2010. Tavallisen erityinen lapsi onnistuneen yhteistyön arvoitusta ratkomassa. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Nummenmaa, A. R. 2001. Tulkinnallinen lähestymistapa varhaiskasvatuksen tutkimuksessa ja teorianmuodostuksessa. Teoksessa Karila, K., Kinno, J. & Virtanen, J. (toim.). Varhaiskasvatuksen teoriasuuntauksia. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Nurmeksen kaupunki. 2016. Nurmeksen kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. <http://www.nurmes.fi/documents/183024/1387646/Varhaiskasvatussuunnitelma+1.8.2017+alkaen/789df3d5-a674-4d14-94c5-16664c55ec5e.26.4.2018>.
- Opettajan tietopalvelu. 2018. Huomaa lapsen ja nuoren luonteenvahvuudet. <https://www.opettajantietopalvelu.fi/kampanjat/6772.html>. 3.5.2018.
- Opetushallitus. 2016. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016. Määräykset ja ohjeet 2016:17.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2018. Uusi varhaiskasvatuslaki: Lapsen etu keskiöön, henkilöstön osaamiseen painotetaan. http://minedu.fi/artikkeli/-/asset_publisher/uusi-varhaiskasvatuslaki-lapsen-etu-keskioon-henkiloston-osaamiseen-panostetaan.3.5.2018.
- Pohjola, A. 2010. Asiakas sosiaalityön subjektina. Teoksessa Laitinen, M. & Pohjola, A. (toim.) Asiakkuus sosiaalityössä. Helsinki: Gaudeamus.
- Rekulan päiväkodin esite. 2018.
- Reunamo J. 2007. Tasapainoinen varhaiskasvatus: Erilaisia tapoja suhtautua muutokseen. Helsinki: WSOY.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tähtinen, J., Laakkonen, E. & Broberg, M. 2011. Tilastollisen aineiston käsittelyn ja tulkinnan perusteita. Turku: Turun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan julkaisuja.
- Varhaiskasvatuslaki 580/2015.
- Venninen, T., Leinonen, J., Rautavaara-Hämäläinen, M. & Purola, K. 2011. ”Lähes aina haettaessa sanotaan, että ihan ok päivä – mitä se lopulta tarkoittaa?” Lasten vanhempien ja henkilökunnan osallisuus pääkaupunkiseudun päiväkodeissa. Työpapereita 2011:2. Socca Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskeskus. http://www.socca.fi/files/1618/Lasten_vanhempien_ja_henkilokunnan_osallisuus_paakaupunkiseudun_paivakodeissa_2011.pdf.24.11.2017.
- Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa: määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.
- Vuorenmaa, M. 2016. Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/98335/978-952-03-0019-7.pdf?sequence=1.10.1.2018>.

Opinnäytetyön kyselytutkimus

Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa

Hei, Olemme kolmannen vuoden sosionomiopiskelijat Anniina Ikonen ja Rosa Vornanen. Teemme tutkimusta liittyen vanhempien osallisuuteen Rekulan päiväkodissa. Toivomme että vastaatte kaikkiin kysymyksiin, jotta Rekulan päiväkoti pystyy kehittämään osallisuutta teitä vanhempia ajatellen. Kyselymme sisältää yhteensä 19 kysymystä, joista osa on avoimia kysymyksiä ja osa monivalintakysymyksiä.

Mitä osallisuus on?

Osallisuudella tarkoitetaan muun muassa yhteistyötä, vaikuttamista, päätöksentekoa sekä osallistumista. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan vanhemmilla täytyy olla mahdollisuus vaikuttaa päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön sekä osallistua sen arviointiin yhdessä muiden vanhempien kanssa.

Kiitämme vastauksistanne jo etukäteen!

Kyselylomake vanhempien osallisuudesta päiväkotiki Rekulan toiminnassa

1. Mihin olet osallistunut päiväkodin toiminnassa?

- Päiväkodissa järjestettyihin tapahtumiin
- Päiväkodissa järjestettyihin juhliin
- Päiväkodin ulkopuolella järjestettyihin retkiin
- Vasukeskusteluihin
- Vanhempainiltoihin
- Vanhempainryhmään (ryhmä vanhempia ja työntekijöitä jotka voivat vaikuttaa päiväkodin toimintaan yhdessä)
- Teemapäiviin (kuten ulkoilupäivä äidin/isän kanssa)
- Tutustunut vahvuusvarikseen
- Minut on kutsuttu hakutilanteessa peremmälle päiväkotikiin katsomaan mitä lapseni tehnyt päivän aikana
- Minua on tiedotettu päiväkodissa tapahtuvista asioista
- Minulta on kysytty mielipidettä
- Johonkin muuhun toimintaan, mihin?

2. Kuvaile ajatuksiasi ja kokemuksiasi edellä mainituista toiminnoista?

3. Mitä edellä mainituista päiväkodin toiminnoista on ollut mielestäsi liian harvoin?

4. Mitä edellä mainituista päiväkodin toiminnoista on ollut mielestäsi liian usein?

5. Onko toiminnan sisältö vastannut toiveitasi?

6. Mitä toivoisit yhteistyöltä päiväkodin kanssa jatkossa?

7. Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa päiväkodin toiminnassa?

8. Millä tavalla viestintä päiväkodin kanssa tapahtuu tällä hetkellä?

9. Miten toivoisit viestinnän jatkossa tapahtuvan?

10. Millaisissa tilanteissa keskustele päiväkodin henkilökunnan kanssa?

11. Toivoisitko erilaisia keskustelumahdollisuuksia, kuten esimerkiksi lyhyitä henkilökohtaisia keskusteluaikoja viikoittain tai jotakin muuta?

12. Millaisista asioista pystyt keskustelemaan avoimesti päiväkodin henkilökunnan kanssa?

13. Mitkä tekijät helpottavat keskustelua henkilökunnan kanssa?

14. Mitkä tekijät vaikeuttavat keskustelua henkilökunnan kanssa?

15. Kerro jokin esimerkkitalanne, joka on ollut positiivinen kokemus päiväkodin toiminnassa?

16. Kerro jokin esimerkkitilanne, joka on ollut negatiivinen kokemus päiväkodin toiminnassa?

17. Toivoisitko että vanhemmilta kysyttäisiin enemmän ehdotuksia päiväkodin toimintaan?

- Kyllä
 Ei

18. Haluaisitko olla mukana suunnittelemassa päiväkodin toimintaa?

- Kyllä
 En

19. Oletko saanut riittävästi olla mukana päiväkodin toiminnassa?

Kyllä

En

Muuta palautetta:

Nurmeksen kaupunki

Päätös

Nro

12

Viranhaltija

Päiväys

Hyvinvointijohtaja

15.2.2018

Tutkimusluvan myöntäminen Rekulan päiväkodissa tapahtuvalle tutkimukselle

Asianosainen	Rosa Vornanen, Anniina Ikonen
Selostus asiasta	Karelia ammattikorkeakoulun opiskelijat Rosa Vornanen ja Anniina Ikonen hakevat tutkimuslupaa Rekulan päiväkodissa toteutettavalle tutkimukselliselle opinnäytetyölle. Aiheena on vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa. Tulosaluepäällikö Tuula Pikkarainen on puoltanut tutkimusluvan myöntämistä.
Päätös ja sen perustelut	Päätän myöntää tutkimusluvan opinnäytetyötä varten Rekulan päiväkotiin jossa aiheena on vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa.
Toimivallan peruste	Hallintosäntö 25 S toimialan johtaja, kohta 23
Allekirjoitus	Hyvinvointijohtaja Petri Moilanen

Oikaisuvaatimusohje

Oikaisuvaatimusoikeus	Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Koska päätöksestä voidaan tehdä kuntalain 134 S:n 1 mom. mukaan kirjallinen oikaisuvaatimus, tästä päätöksestä ei saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimuksen sisältö ja toimittaminen	Oikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimus perusteineen ja se on tekijän allekirjoitettava. Oikaisuvaatimus on toimitettava oikaisuvaatimusviranomaiselle ennen oikaisuvaatimusajan päättymistä.
Oikaisuvaatimusviranomainen	Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään: Hyvinvointilautakunta Oikaisuvaatimusviranomaisten katu- ja postiosoitteet: Nurmeksen kaupunginhallitus, Kirkkokatu 14, 75500 Nurmes Hyvinvointilautakunta, Kötsintie 2, 75500 Nurmes Kaupunkirakennelautakunta, Kirkkokatu 14, 75500 Nurmes Puhelin: 04010 45000 vaihde Faksi: 020 601 1932, sähkö osti: kir•aamo nurmes.fi
Oikaisuvaatimusaika ja sen alkaminen	Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, kun päätös on asetettu yleisesti nähtäväksi. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä, saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.
Päätös julkaistu tietoverkossa nurmes.fi	Päivämäärä 19.02.2018
Tiedoksianto asianosaiselle	Päätös on [X] lähetetty tiedoksi kirjeellä] luovutettu asianosaiselle Asianosainen: <u>Rosa Vornanen Anniina Ikonen</u> Paikka, päiväys ja tiedoksiantajan allekirjoitus Nurmes 15.02.2018 Vastaanottajan allekirjoitus (jos luovutettu)
Muu tiedoksianto	- laillisuusvalvonta
Lisätietoja	

OPINNÄYTETYÖN TOIMEKSIANTOSOPIMUS

Tämä sopimus soveltuu käytettäväksi ainoastaan sellaisten opinnäytetöiden yhteydessä, joita ei toteuteta ammattikorkeakoulun ulkopuolisen rahoituksen hankkeessa.

Toimeksiantaja	Nimi (esim. yritys) Rekulan päiväkot, Nurmeksens kaupunki Yhteystiedot (yhteyshenkilö, puhelin, sähköposti) Tuula Pikkarainen, 04010 45318, tuula.pikkarainen@nurmes.fi	
	Työn aihe Vanhempien osallisuus varhaiskasvatuksessa Vanhempien kokemuksia osallisuudesta varhaiskasvatuksessa	
Tekijä	Nimi Annina Ikonen ja Rosa Vornanen	Opiskelijanumero 1601143, 1501299
	Katuosoite Kokkomäentie 4 B 15, Tonttulankatu 2 B 10	Postinumero Postitoimipaikka 80140, 80200 Joensuu, Joensuu
	Puhelin 0505520976, 0504005962	Sähköpostiosoite 1601143@edu.karelia.fi, 1501299@edu.karelia.fi
	Suoritettava tutkinto Sosionomi	Ryhmätunnus STSNS15A
Karelia-amk	Yhteyshenkilön nimi (Ohjaaja) Riitta Räsänen	Tehtävänimike Lehtori
	Toimipaikka ja osoite Karelia ammattikorkeakoulu Tikkarinne, Tikkarinne 9, 80200 Joensuu	
	Puhelin 0504416269	Sähköpostiosoite Riitta.Rasanen@karelia.fi
	Toimeksiantosopimuksen ehdot	
Ohjaus	Ohjaaja valvoo työtä ammattikorkeakoulun puolesta ja antaa työn edellyttämiä ohjeita ja neuvoja. Ammattikorkeakoulu ja Ohjaaja eivät ole konsulttivastuussa työstä.	
Dokumentointi	Karelia-amk:ssa toteutetaan avointa toimintakulttuuria, mikä tarkoittaa, että myös opinnäytetöiden aineistot ja tulokset avataan soveltuvin osin erillisen ohjeistuksen mukaisesti (ml. avoin julkaiseminen). Työstä laaditaan ammattikorkeakoulun opinnäytetyön ohjeen mukainen kirjallinen raportti, joka julkaistaan sähköisessä muodossa Theseus-verkkokirjastossa tai josta toimitetaan yksi kansitettu kappale ammattikorkeakoulun kirjastoon. Työ arkistoidaan Karelia-amk:n kirjastoon sähköisessä muodossa.	
Oikeudet	Opinnäytetyön tekijänoikeudet kuuluvat tekijälle. Toimeksiantaja saa rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyön tuloksiin. Ammattikorkeakoululla on jatkuvasti voimassa oleva oikeus hyödyntää tuloksia omassa opetuksessa ja tutkimus- ja kehittämistoiminnassaan. Sopijaosapuolilla on mahdollisuus sopia muista opinnäytetyön tuloksia koskevista oikeuksista kuitenkin niin, että tämän sopimuskohtan nojalla ammattikorkeakoulun saamat oikeudet säilyvät voimassa.	
Keksinnöt	Jos Tekijä on osallisena keksintöön, joka patentoidaan, mainitaan hänet yhtenä keksijöistä. Mahdollisesta keksintökorvauksesta sovitaan erikseen noudattaen ensisijaisesti Toimeksiantajan tai niiden puuttuessa ammattikorkeakoulun keksintöohjeen linjauksia. Opinnäytetyön tai sen osan julkaiseminen tai hyödyntäminen ei saa vaarantaa sen tai sen osan suojaamista patentilla tai hyödyllisyysmallilla.	
Vastuut	Opinnäytetyön tulos toimitetaan sellaisena kuin se on. Tekijä tai ammattikorkeakoulu eivät anna tulokselle takuuta eivätkä vastaa sen soveltuvuudesta toimeksiantajan tarpeisiin. Sopijapuolet ovat vastuussa toisilleen sopimusrikkomuksen aiheuttamista välittömistä vahingoista. Vastuun syntyminen edellyttää tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettua sopimusrikkomusta.	
Lisäksi sovitaan		
Salassapito	Ohjaajalla ja opinnäytetyön Tekijällä on salassapitovelvollisuus työn aikana esille tulleisiin luottamuksellisiin asioihin viiden vuoden ajan. Toimeksiantajan tulee tarkistaa, että julkaistava opinnäytetyö ei sisällä salassa pidettävää aineistoa. Tarvittaessa käytetään erillistä salassapitosopimusta.	
	Tätä sopimusta on laadittu kolme (3) saman sisältöistä kappaletta, yksi (1) kullekin sopimuksen osapuolelle. Sopimus perustuu ammattikorkeakoulun hyväksymään opinnäytetyösuunnitelmaan ja se astuu voimaan allekirjoitushetkellä.	
	Paikka ja päivämäärä	Allekirjoitus
Toimeksiantaja	16.4.2018 Nurmes	Tuula Pikkarainen
Tekijä	16.4.2018 Nurmes	Rosa Vornanen
Karelia-amk	18.4.2018 Joensuu	Riitta Räsänen